

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Данила Бојовића бб
П.ф. 91
ЦГ-81400 Никшић

UNIVERSITY OF MONTENEGRO
FACULTY OF PHILOSOPHY
Danila Bojovića bb
P.O. Box 91
CG-81400 Nikšić

Tel.: +382 40 243 921, 243 913,

Fax: +382 40 247 109,

e-mail: ff@ucg.ac.me

№ 01-1254/1

1.06.2022.

UNIVERZITET CRNE GORE
Centar za doktorske studije
Senat

PODGORICA

Poštovani,

U prilogu vam dostavljam Odluku Vijeća Filozofskog fakulteta od 01.06.2022. godine i Izvještaj Komisije o ocjeni doktorske disertacije kandidatkinje mr Slađane Kavarić Mandić.

DEKANKA

Prof. dr. Tatjana Novović

The official stamp is circular with a blue border. The text around the border reads 'UNIVERZITET CRNE GORE' at the top and 'Filozofski fakultet' at the bottom. In the center of the stamp, there is a stylized logo of the faculty.

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj: 01-1254

Nikšić, 1.06.2022.

Na osnovu čl. 64 st 2 tačka 7, i 65 stav 1, a u vezi člana 88 stav 4 Statuta Univerziteta Crne Gore, Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 1.06.2022. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu doktorske disertacije **Filozofija Danka Grlića** doktorandkinje mr Slađane Kavarić-Mandić.

II

Predlaže se Odboru za doktorske studije i Senatu Univerziteta Crne Gore da prihvati doktorsku disertaciju **Filozofija Danka Grlića** doktorandkinje mr Slađane Kavarić-Mandić i imenuje Komisiju za odbranu doktorske disertacije u sastavu:

1. Prof. dr Lino Veljak, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, mentor.
2. Prof. dr Savo Laušević, Filozofski fakultet, Univerzitet Crne Gore, član.
3. Prof. dr Sead Alić, Sveučilište Sjever, Varaždin/Koprivnica, član.

UNIVERZITET CRNE GORE
DEKANKA
Tatjana Novović
Prof. dr Tatjana Novović
Filozofski fakultet

Dostaviti:

- Centru za doktorske studije
- Senatu Univerziteta Crne Gore
- Referentu za doktorske studije
- a/a

OCJENA DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU		
Titula, ime i prezime	Mr Slađana Kavarić Mandić	
Fakultet	Filozofski fakultet Univerziteta Crne Gore	
Studijski program	Filozofija	
Broj indeksa	1/2017	
MENTOR/MENTORI		
Prvi mentor	Prof. dr sc. Lino Veljak	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska
Drugi mentor	/	/
KOMISIJA ZA OCJENU DOKTORSKE DISERTACIJE		
Prof. dr sc. Lino Veljak, predsjednik komisije	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
Prof. dr Savo Laušević	Filozofski fakultet Univerziteta Crne Gore, Crna Gora	
Prof. dr Sead Alić	Sveučilište Sjever, Varaždin – Koprivnica, Hrvatska	
Datum značajni za ocjenu doktorske disertacije		
Doktorska disertacija i Izvještaj Komisije dostavljen Biblioteci UCG		
Javnost informisana (dnevne novine) da su Doktorska disertacija i Izvještaj Komisije dati na uvid		
Sjednica Senata na kojoj je izvršeno imenovanje Komisije za ocjenu doktorske disertacije	9. 3. 2022.	
Uvid javnosti		
U predviđenom roku za uvid javnosti bilo je primjedbi?		
OCJENA DOKTORSKE DISERTACIJE		
<p>1. Pregled disertacije (bibliografski podaci o disertaciji i sažetak disertacije)</p> <p>Kandidatkinja mr Slađana Kavarić Mandić predala je u propisanom obliku doktorski rad u ukupnom opsegu od 202 štampane stranice kompjutorskog ispisa (uključujući tu i 11 stranica literature). Ova disertacija sastoji se od sljedećih poglavlja: Uvod, Ishodište mišljenja Danka Grlića, Iz Grlićevog života, Dogmatizam, Međuodnošenje dogmatizma i marksizma, Uticaj Friedricha Nietzschea i Karla Marxa, Estetička pitanja, Izazov umjetnosti – uz filozofiju Danka Grlića i Zaključak.</p> <p>U ovom radu tematizira se filozofska pozicija Danka Grlića, jugoslovenskog filozofa i jednog od utemeljivača praxis filozofske škole, najvažnije intelektualne i antidogmatske skupine koja je prevashodno djelovala kroz časopis <i>Praxis</i> i <i>Korčulansku ljetnu školu</i>, ali i</p>		

pojedinačni angažman njenih vodećih predstavnika. Budući inspirisan Marxom, koliko i njemu naizgled suprostavljenim Nietzscheom, Grlić uspostavlja filozofiju stalne borbe za stvaralačkog čovjeka, koji se prateći isključivo humanistički impuls razvija kroz kritiku svega što se suprostavlja istinski ljudskom. Posrijedi je prevrednovanje čovjeka kome se na temelju kritike dogmatizma omogućava da postane ključni akter jednog novog društva koje se može uspostaviti samo ukoliko je njegov kriterijum slobodan čovjek, potentan da propituje i stvara. Analizom sadržaja njegovih djela, komparativnim i istorijskim metodom, rad ispituje najvažnije aspekte Grličeve kritike dogmatizma, odnos između dogmatizma i marksizma, aktualnost Marxa, te prirodu i ulogu estetike. Filozofski doprinos Danka Grličića istražuje se prvenstveno kroz analizu konteksta u kojem je stvarao, dakle kroz bliži prikaz djelovanja i značaja praxisa. Dužna pažnja posećena je i njegovom životu, jer biografski podaci umnogome približavaju autorovu misaonu poziciju, te dodatno osvjetljavaju njegov filozofski angažman. U svojoj četvorotomnoj *Estetici*, koja se u radu pomno obrađuje, Grlić ispituje razvoj i aspekte odnošenja spram umjetnosti od antike do danas, čime ne pruža samo istorijski uvid, nego ispituje disciplinarni razvoj estetike i proglašava njenu smrt. To nije samo odumiranje discipline, nego Grličićev pokušaj da ukaže na to koliko je pogrešno ograničavati jednu oblast normativnim zahtjevima i ujedno apostrofira važnost autentičnosti i borbu za čovjeka sposobnog da se odupre spolja nametnutim regulama. U doba hiperprodukcije svega, u kojem tržište više nego ikad nameće potrebe i degradira čovjeka na uskointeresno djelovanje, čini se značajnim osvrnuti se na filozofska stajališta koja nedvosmisleno i dosljedno ukazuju na mogućnost ne samo stvaralačkog otpora nego i perspektivu nastajanja drugačijeg čovjeka. Kad je proces duhumanizacije najintenzivniji, nužno je permanentno mu se odupirati. A najubojitiji otpor je stvaralački čovjek – Grličić *contra dogmaticos*.

Kandidatkinja uvjerljivo obrazlaže opravdanost istraživanja filozofije Danka Grličića, jednoga od najznačajnijih jugoslavenskih filozofa 20. stoljeća, pripadnika filozofskog kruga okupljenoga oko časopisa *Praxis* i Korčulanske filozofsko-sociološke ljetne škole. Taj krug ona ocjenjuje kao „sabirno mjesto slobodarstva na evropskoj filozofskoj mapi“ (str. 13). Nadahnut s jedna strane Marxom a s druge strane Nietzscheom Grlić je oblikovao filozofiju stalne borbe za stvaralačkog čovjeka, koji se prateći isključivo humanistički impuls razvija kroz kritiku svega što se suprostavlja istinski ljudskom, te na temelju sistematične kritike dogmatizma (u prvom redu onoga marksističkoga) prevrednovao čovjeka, uspostavljajući kao

kao aktera izgradnje jednog novog društva koje se može uspostaviti samo ukoliko je njegov kriterijum slobodan čovjek, kadar i da propituje i da stvara. Posebnu pažnju kandidatkinja pridaje Grličevoj estetici odnosno filozofiji umjetnosti, koja je bila centralni moment Grličeva zrelog stvaralaštva. Grličić je proklamirao smrt estetike, u čemu je sadržan pokušaj ukazivanja na to koliko je pogrešno ograničavati jednu oblast normativnim zahtjevima, pri čemu Grličić posebno apostrofira važnost autentičnosti i borbu za čovjeka sposobnog da se odupre spolja nametnutim regulama. Kandidatkinja naglašava da se u doba hiperprodukcije svega, u kojem tržište više nego ikad nameće potrebe i degradira čovjeka na samoživo interesno djelovanje, čini značajnim da se iz zaborava izvuku ona filozofska stajališta koja nedvosmisleno i dosljedno ukazuju ne tek na mogućnost stvaralačkog otpora nego i na perspektivu nastajanja drugačijeg čovjeka. Kad je proces dehumanizacije najintenzivniji, nužno je permanentno mu se odupirati, parafrazira ona jednu od ključnih Grličićevih misli. Intenciju ovoga rada kandidatkinja određuje kao pokušaj afirmacije nužnosti permanentnog propitivanja nametnutih, unaprijed protumačenih istina, kao i nužnosti stvaralačkog otklona od postojećeg, koji predstavlja *conditio sine qua non* (pre)oblikovanja zbilje. Razmatrajući ishodišta misaonog puta Danka Grličića, ona naglašava praksisovsku usmjerenost na ukidanje stroge diferencijacije između filozofije i zbilje, na osnovu čega se formira kritika, koja smjera mijenjanju i praktičkom modifikovanju zbilje, a sve u cilju preispitivanja ne samo istorijskih već i savremenih konsekventnosti društvenih tokova. Mr Kavarić Mandić se u tom kontekstu osvrće i na ocjene prema kojima se ostavština *Praxisa* mora smatrati zastarjelom, te poentira na sljedeći način: „Misliti, međutim, da je aktualnost *praksisovaca* prevaziđena, omaška je i pokazatelj nerazumijevanja društvene zbilje koja i dalje istrajava na problematici koju su filozofi praksisa pokušali osvijetliti i analizirati. Dakle, ukoliko, kao što je bezupitno slučaj danas, postoji potreba da se pozicionira čovjek i posebno razumije njegovo međudnošenje sa spoljašnjim, posebno imajući na umu koliko spoljašnje sve više izmiče mjeri čovjeka, srozavajući njegove mogućnosti, utoliko je nužan osvrt na pređašnje pokušaje da se čovjek stavi u središte filozofskog razmatranja.“ (str. 23-24). Prepoznajući i uspostavljajući praksu kao suštinu i cilj, ili makar bitan segment filozofskog djelovanja, filozofi okupljeni oko *Praxisa* bitno izmještaju dominantni misaoni fokus, te posebno objašnjavaju jednu novu filozofsku poziciju, obilježenu razumijevanjem temeljne strukture ljudske suštine kao nečega neodvojivoga od revolucije, pri čemu revolucija nije tek neki politički ili socijalni pojam, već posjeduje jednu upravo ontološku dimenziju (naime, stvaralačka je praksa osnovna

pretpostavka revolucije, koja kod praxis-filozofa nije mišljena kao politička akcija ili naprasita promjena društva, već kao djelovanje usmjereno dosezanju humanog društva, pa se može reći da je revolucija sama bit čovječnosti, a očovječenje fundament revolucije). Odatle proizilazi i aktivan odnos prema istoriji i dogmi, otvorenost ka detabuiziranju i razotkrivanju. Za Grlića je tako shvaćena revolucija neodvojiva od umjetnosti, a takvo poimanje odnosa umjetnosti i revolucije predstavlja jedan specifikum njegove pozicije unutar praksisovskog kruga. Značaj emancipacije društva ne ogleda se samo u uspostavljanju određenog sistema, nego ponajprije u mogućnosti njegovog održanja i stalnog unapređenja. Ta je emancipacija mnogo više emancipacija čovjeka u sferi kulture i umjetnosti negoli u političkom smislu, uzimajući u obzir da je politička emancipacija samo djelimična emancipacija, a cilj emancipacije je sadržan u temeljnoj usmjerenosti ka napretku. Za to nije dovoljan samo otklon od svekolike doktrinarnosti, nego i revolucionarnost shvaćena kao odgovor na stagniranje u starim formama mišljenja i djelovanja. No, revolucionarnost ne treba promatrati isključivo u svjetlu nužnog i što većeg otklona prema predašnjem, već kao proces prevazilaženja, permanentnog napredovanja, koji za sobom nosi potrebu ne za usiljeno novim, već za čovjekom uzdignutim iznad vremenskog omeđivanja i ideološkog kalupa. U ovom kontekstu kandidatkinja naglašava misao Danka Grlića prema kojoj se taj proces najočitije može pratiti kroz umjetnost. Grlić „ne daje samo izuzetan doprinos tumačenju umjetnosti, već njenu ulogu smatra fundamentalnom kad su posrijedi ljudsko djelovanje i mišljenje. Umjetnost kao revolucija osnovna je pretpostavka koja podrazumijeva da je umjetnost najljudskija od svih ljudskih manifestacija“ (str. 39).

Skromno naslovljeno poglavlje “Iz Grličevog života” donosi vrlo preciznu biografiju Danka Grlića, koja se zasniva na relevantnoj literaturi (autobiografijama supruge Eve i sina Rajka, kao i na istraživanjima Mladena Labusa, Božidara Jakšića i drugih, te sjećanjima Milana Kangrge). Rekonstruiran je Grličev životni put (ali i društveno-političko-duhovni kontekst tog puta), što je omogućilo adekvatan pristup istraživanju fundamentalnih dimenzija Grličeve filozofije. Smisao tog puta definiran je Grličevim riječima, koje autorka citira: “Kritičari prošle i stvaraoci nove prakse moraju biti ujedno i kovači takvog oružja kojim će iznova i uvijek s novih obzorja i sami moći biti kritizirani“ (str. 47), dok ideološko-politički kontekst u kojemu djeluju i stvaraju Grlić i drugi pripadnici grupacije oko *Praxisa* dobro osvjetljava kritika Miloja Petrovića prema kojemu pozicija što je oni zastupaju, imenujući je kao stvaralački marksizam ustvari predstavlja metafizički humanizam, te a ona dovodi u pitanje

postojeći socijalizam, s obzirom na to da je riječ o odveć utopističkoj koncepciji, koja iako oslobađa od regula fatalističkih istina, ipak ne dopire do suštine (a ova bi se valjda trebala sadržavati u vladavini radničke klase u čije ime nastupa nepogrešiv monopolističko Savez komunista, odnosno njegovo rukovodstvo). Za taj je kontekst indikativan i podatak da je Miroslav Krleža odbio saradnju u *Praxisu*, interno objasnivši da se boji tadašnjeg neprikosnovenog partijskog rukovodioca Vladimira Bakarića.

Poglavlje “Dogmatizam” zasniva se na problemu međusobnog odnosa filozofije i dogme. Filozofija i dogma se po Grliću isključuju (ili filozofija ili dogma, naglašava on, ili – drugačije rečeno – “Mišljenje koje ne propituje i ne osporava dominantno i nametnuto nije mišljenje, jer u odsustvu kritičnosti ono gubi svoju fleksibilnost i prilagođava se ust(r)ajalom. Dogmatizam sprečava bilo kakvo unaprijeđenje, pa ‘neosporne’ istinitosti društvo uvode u stagnirajuće stanje u kojem mišljenje ne samo kolabira, već biva potpuno nepoželjno”, str. 49). Međutim, u slučaju Danka Grlića (kao i mislilaca iz kruga *Praxisa* u cjelini) taj problem odnosa filozofije s dogmom zadobiva jednu specifičnu konotaciju, utoliko što se tu polazi od filozofije Karla Marxa (koji je uz Friedricha Nietzschea jedan od dvojice bitnih filozofa koji Grliću predstavlja filozofsku inspiraciju). Stoga se kritika dogmatizma usredotočuje na kritiku dogmatskog marksizma, koji ne vodi računa o tome da je Marxova filozofija humanizam te da je stoga promašeno kolektivističko-etatističko dogmatiziranje te filozofije. Dogma je nespojiva i s revolucijom, kakvu zajedno s Gajom Petrovićem promišlja Grlić, pri čemu je djelovanje ono što direktno suprotstavlja dogmu i revoluciju. Revolucija je naime neprekidno kretanje, mijenjanje i stvaranje, dok je jedini kurs dogmatizma statičnost. Pod revolucijom se tu podrazumijevaju najviše mogućnosti mišljenja kojima čovjek mijenja ne samo samog sebe, već i kontekstualni okvir u kojem djeluje, pa je zato revolucija odlika čovjekove stvaralačke biti i njen prirodni agens. Za Grlića je sloboda preduslov realnog humaniteta, ali ona se ne sastoji samo u nedogmatskom mišljenju, već primarno u nezavisnom djelovanju i stvaralačkom aktivitetu čiji je glavni teren na naznačeni način pojmljena revolucija.

Grlićev doprinos kritici dogmatizma (koji kandidatkinja promatra i vrednuje u komparaciji s drugim kritičarima dogmatizma iz ambijenta oko *Praxisa*) produbljeno se istražuje u poglavlju pod naslovom “Međuodnošenje dogmatizma i marksizma”. Pozivajući se na Marxovu skeptičnost spram opšteprihvaćenih sudova, Grlić insistira na potrebi ukidanja protivrječnosti između pojedinačnog i društvenog. Za njega je izuzetno važno rehabilitovati

individualno i kreativno kod Marxa, jer to ima dodatnu vrijednost u odbrani njegove filozofije koja je posve izopačena u interpretacijama, a onda i potpuno suprostavljena samim temeljnim premisama te filozofije. Danko Grlić ne spori da je Marx (baš kao i Nietzsche) u rušenju fetiša države i sam postao fetiš, jer su, kao i u Nietzscheovom slučaju, njegove temeljne misli toliko izopačene da im je snaga ne samo zamračena već potpuno suprostavljena njihovim početnim premisama; on odbacuje etatističko tumačenje Marxa u korist podrobnijeg razmatranja onoga kreativnog u čovjeku, što po njemu predstavlja bit Marxove misli, ali i osnovu njegovog antidogmatizma. Stvaralaštvo je po svojoj prirodi suprostavljeno dogmatizmu, jer je bazirano na promjeni, napredovanju i predstavlja neprekidan proces koji uzmiče statičnosti. Svako insistiranje na nepogrešivosti i apsolutnoj ispravnosti određenog stajališta upada u dogmatizam. Specifičnost Grličeve kritike dogmatizma (kako onog marksističkog tako i generalno) sastoji se u tome što ga on povezuje sa zahtjevom za afirmaciju onoga umjetničkog u čovjeku, što ga uočava kod Marxa: “Zahtjev za umjetničkim u čovjeku jeste suštastvenost njegovog antidogmatizma” (str.79). Suprostavljajući se dogmatskim, dezalijenacijskim tendencijama koje opstruiraju čovjekovu kreativnu suštinu, Grlić naglašava primat umjetničke komponente marksizma. Promišljajući stvaralačku komponentu marksizma, on odbacuje jednostrano ekonomsko-determinističko stajalište, a ukazujući na njegovu nečovječnu prirodu, nego podsjeća da politika nije nužno politikanstvo, nego borba za opšte dobro, dakle očovječenje. Grlić konstatuje da je stvaralaštvo uvijek vid protesta protiv postojećeg, želja za vlastitim samoostvarenjem kroz promišljanje novog, a s obzirom na to da je marksizam utemeljen na takvom kreativnom deshematiziranju, on ne može biti drugo do filozofema oslobođenja. Sintetizirajući tu dimenziju Grličeve kritike dogmatizma kandidatkinja daje formulaciju: “Svako djelovanje na liniji humanizma nova je pukotina na zdanju dogmatizma, kao što je i svako umjetničko djelo mala revolucija u korist istinskih vrijednosti” (str. 95).

U poglavlju pod naslovom “Uticao Friedricha Nietzschea i Karla Marxa” kandidatkinja analizira Grličevo pomirenje svojice mislilaca koji su bitno utjecali na oblikovanje njegove filozofije. Među marksistima nije bilo uobičajeno da se afirmativno govori o Nietzscheu, pa je tu Grlić gotovo izuzetak. Bez pretenzije da Nietzschea prilagodi misaonoj potki konkretnog vremena, Grlić u njegovoj filozofiji nalazi sasvim novi smisao koji umnogome demantuje negativna tumačenja filozofa nihilizma, te na taj način upućuje na novu dimenziju aktualnosti jedne u marksizmu sistematski odbacivane filozofije. Negirajući oprečnost

između marksizma i ničeanizma, Grlić opovrgava pokušaje vulgarizacije Nietzschea polemišući sa najglasnijim protivnicima njegove filozofije, pritom dajući protivargumente njihovim ograničenim i manjkavim intepretacijama. Kod Grlića nije posrijedi nekakva nekritička afirmacija Nietzschea već pomna rekapitulacija kojoj nije pristupio sa preduvjerenjem koliko sa unutrašnjom širinom koja ne dopušta da se jedna filozofija analizira, a da se ne obuhvati u cjelosti. Grlić pravi paralelu između Nietzschea i Marxa, te ih promišlja iz vidokruga umjetničke potrebe za promjenom koju uviđa kod oba filozofa. Baš kao i Nietzscheova filozofija, Marxova je misao pod udarom različitih interpretacija višestranu prekrajana, a dominantno je bila određena ekonomističkim i materijalističkim tumačenjima, dok se najmanje uzimala u obzir kao živa, stvaralačka i humanizirajuća misao. U Nietzscheovom imoralističkom nastojanju da se čovjek stavi u epicentar života, prepoznaje se Marxov zahtjev za čovjekom, koji se kao čovjek dokazuje time što u ime stvaralačkog diskvalifikuje svaku izvanljudsku vrednotu i kritički odbacuje sistem što je uspostavlja. Ili, kako kandidatkinja sintetički rezimira Grličevu poziciju: “Ako filozofija može mijenjati svijet, onda Nietzsche i Marx takvu promjenu čine mogućom” (str. 102).

U ovom se poglavlju posebna pažnja pridaje Grličevom pristupu estetičkoj dimenziji Nietzscheove misli, koja se komparira s Marxovom afirmacijom stvaralaštva, što se produbljuje u poglavlju pod naslovom “Estetička pitanja”. Danko Grlić spada među najznačajnije estetičare na jugoslovenskom području i to ne samo stoga što je veliki dio svog filozofskog mišljenja posvetio estetici, te objavio u četvorotomnu *Estetiku*, nego i zato što ne preza od postavljanja pitanja o mogućnosti estetike, implicirajući da ona disciplinarno nije moguća, čime nedvosmisleno daje primat umjetnosti nad definisanjem, a time i dokidanju estetike kroz istinsko savremeno umjetničko iskustvo. Izučavajući ključna pitanja umjetnosti i lijepog, Grlić nije nametao zaključak o estetici kao zasnovanoj disciplini, sasvim suprotno, razmatrajući periode u kojima nije moguće govoriti o naučno zasnovanoj estetici, on govori o istorijskom doprinosu njenom nastajanju, pa i onda kad potencira ograničenja koja obilježavaju te periode. Odbacujući mogućnost da istina može biti ekskluzivna i nepromjenjiva kategorija, Grlić pledira za umjetničku istinu, za istinitost potaknutu otvorenim stvaralačkim uvidom u mogućnost promjene, koja se zbog svoje suštinske opredijeljenost za propitivanje datog ne može stacionirati i završiti u umjetnosti nedoličnom, zatvorenom sistemu. Iz istog razloga umjetnost smješta izvan disciplinarnog okrilja estetike, uviđajući da svaka shematizacija, čak i kad dolazi sa pozicije filozofske discipline previđa

istinsku prirodu umjetničkog impulsa. Ključnu misao Grličeva mišljenja estetičkoga kandidatkinja rezimira na sljedeći način: “Istinska filozofija kao i istinska umjetnost utemeljena /je/ na ukidanju sadašnjeg, a to znači konačno ustanovljenog” (str. 176).

Poglavlje “Izazov umjetnosti – uz filozofiju Danka Grlića” produbljuje Grličevo tematiziranje umjetnosti, čija se vrijednost prema Grliču označava kao nadestetička. Postavljajući pitanje o ograničavanju umjetničkog posredstvom njenog estetičkog izvođenja, koje ponajviše temelji na pregledu istorijskog razvoja estetike, on zauzima transestetičku poziciju i na osnovu toga ukazuje na antidogmatski i emancipatorski značaj umjetnosti. Potcjenjivanje umjetnosti koje nužno proizilazi iz uspostavljanja spoljašnjih kriterijuma njenog definisanja, Grlič tumači kroz izopačenje i reduciranje potencijala koje po svojoj suštinskoj opredijeljenosti ono stvaralačko pretpostavlja. Nužnost uspostavljanja diferencijacije između estetičke teorije i estetskog leži u nedostatnosti teorijskih konstrukcija estetike, koje fokusirajući se na sistem, pojam i ideju o umjetnosti prije negoli na umjetnost samu, ugrožavaju i ograničavaju umjetnost i udaljavaju se od njene suštanstvenosti koja uveliko prevazilazi filozofski pristup. Grlič osporava Adornovo uvjerenje o potrebi obnavljanja estetike, te ukazuje na upitnost hipostaziranja umjetnosti u odnosu na utvrđene estetske principe. Nasuprot Adornu Grlič vjeruje da supstrat umjetnosti ostaje izvan društvenog i da se njena veličina ogleda upravo u mogućnosti da se uzdigne iznad konkretnog kako bi svojom nesputanošću ukazala na istinitost umjetnosti. Danku Grliču, koji cijelom svojom filozofijom afirmiše otpočinjanje umjetničkog života – a to znači dostizanje novog, višeg nivoa egzistencije – Adornova ocjena muzike s obzirom na društvenu realnost izgleda pretjeranom. Bitna se razlika između Adorna i Grlića tumači ovako: “Za razliku od Adornovog viđenja po kojem apsolutna sloboda u umjetnosti ostaje u pojedinačnoj sferi, te stoga dopijeva u protivurječnosti sa stanjem neslobode u cijelosti, Grlič smatra da umjetnička djela ne treba dijeliti na autonomna i društveno orijentisana, jer takva podjela pravi nepotreban izbor koji previđa bit umjetnosti i relativizuje njen značaj mimo angažovanja za spoljašnji cilj. U tom je smislu Grlič priklonjeniji ‘čistoj’ umjetnosti negoli Adorno” (str. 184). Bitna vrijednost Grličeve filozofije je u tome što ona nije mišljena kao uputstvo, kao istina spremna da bude primijenjena, nego kao filozofija demontaže riješena da apsolutno odbaci svakog ko podupire pomirljivost i prezre sve što ,prebiva u baruštini postojećeg. Nepristajanje je filozofija koju Grlič nepokolebljivo zastupa, a umjetnost je središnji dio te filozofije.

U zaključku kandidatkinja naglašava kako Grlićev opus nudi bogatu argumentaciju i za odbranu autentičnih ljudskih vrijednosti. Kao predan i angažovan mislilac, Grlić se beskompromisno bavi dezideologizacijom, upućujući na to da je misao najfilozofičnija i najumjetničkija onda kada je ljudska, a da ljudskost nije konstanta koju je moguće jednom osvojiti, već prostor koji treba permanentno dostizati, odbacivši pri tom svaki pragmatizam i usredsređujući se na neposredan, čist odnos spram sopstvene unutrašnjosti. Promišljajući odnos misaonog i umjetničkog, Grlić uviđa da umjetnost nosi u sebi emancipatorsku tendenciju na temelju koje oplemenjuje čovjeka, oslobađa ga društvenih regula i udaljava od onoga što vodi otuđenju. Ne pristajući na mirenje sa fakcitetom, istrajavajući na spontanitetu umjetničkog, na neprekidnoj revoluciji sa sobom koju podstiče osjećanje odijeljenosti i prekida jedinstva sa svijetom, humanistička orijentacija računa sa ljudskošću kao pobunom protiv izopštenosti čovječnog. Za Grlića filozofija nije misaona pozicija, umjetnost nije puki zapis o jednom vremenu a vrijednost nije kretnja po interesnom ritmu.

2. Vrednovanje disertacije

2.1. Problem

Filozofski opus Danka Grlića čini jedan od najvažnijih momenata filozofskog stvaralaštva u okviru filozofskog pokreta okupljenoga oko časopisa *Praxis*, pri čemu valja naglasiti da je pojava tog pokreta koji se javio nakon sredine 20. stoljeća, a čiji su centri bili u Zagrebu i Beogradu, ali su uticali na razvoj filozofije (kao i humanističkih te društvenih nauka) u svim dijelovima tadašnje zajedničke države, predstavljala jedinstven slučaj da Jugoslavija postane jedno od najistaknutijih mjesta na mapi svjetske filozofije. Iako je o *Praxisu* i pojedinim njegovim predstavnicima napisan niz disertacija, monografija te naučnih članaka (i to ne samo u Evropi, nego i na pojedinim vanevropskim univerzitetima i časopisima), bibliografija o opusu Danka Grlića ostala je relativno skromna, a disertacije posvećene tom opusu ostale su na nivou preglednih radova. Mr Slađana Kavarić Mandić popunila je tu bibliografiju sa dva naučna članka (koji su objavljeni u časopisima *In medias res* i *Filozofska istraživanja*), u kojima je dala prve elemente razrješavanja spornih momenata vezanih uz važnost i aktuelnost Grlićevog djela, a koji se ponajprije odnose na pitanje o tome može li se filozofija nastala u okviru marksističke paradigme danas smatrati živom i inspirativnom, te ukoliko bi odgovor na to pitanje bio afirmativan, u kojoj mjeri takva filozofija u naše vrijeme može bilo kome predstavljati nekakvo nadahnuće i podsticaj za kreativno filozofsko mišljenje.

2.2. Ciljevi i hipoteze disertacije

Ova doktorska disertacija imala je za cilj da:

- predstavi najznačajnije (neo)marksističke filozofske koncepte, posebno u domenu estetike
- pokaže koliki je značaj Grlićeve filozofije u domenu kritike dogmatskog mišljenja

- ukaže na problem otuđene ideološke svijesti i neophodnost demistifikacije političkog otuđenja
- odredi granice i mogućnosti estetskog mišljenja u marksizmu
- razmotri doprinos filozofske škole okupljene oko časopisa *Praxis*
- dokaže koliko je Grličev angažman relevantan u pogledu novijih filozofskih istraživanja u domenu estetike
- potkrijepi viđenje o aktuelnosti ovog autora kad su posrijedi savremena društvena zbivanja
- odredi filozofske dimenzije estetskog problema u Grličevoj filozofiji
- uporedi marksističke mogućnosti estetke i domet estetike uopšte.

U nastojanju primjerenog razumijevanja i vrednovanja filozofije Danka Grlića, te misaonog okvira kome pripada, postavljeno je nekoliko hipoteza koje predstavljaju polaznu tačku istraživanja:

H1: Na osnovu sprovedenih polaznih istraživanja i bližeg upoznavanja sa filozofijom ovog autora, pretpostavlja se da će analiza pokazati da nemogućnost marksističke estetike kod Grlića ne podrazumijeva kritiku marksističke tradicije;

H2: Estetika kod Danka Grlića predstavlja nestvaralački pristup stvaralačkom, te je, budući protivurječna svom predmetu, kao filozofska nauka nemoguća;

H3: Praksa nije primjena vječnih principa u stvarnosti, već temeljno mijenjanje tih principa;

H4: Marksistička praksa mijenja se s obzirom na domet kritike i funkciju djelovanja, dok je dogmatizam statičan.

H5: Revalorizacija ljudskih mogućnosti slobode nužno korespondira sa umjetnošću, te je ona najuzvišeniji vid spoznaje.

2.3. Bitne metode koje su primijenjene u disertaciji i njihovu primjerenost. Ako je primijenjena nova ili dopunjena metoda, opišite šta je novo

Metode istraživanja postavljene su u skladu sa specifičnim karakterom predmeta koji se istražuje, te se u prvom redu pretpostavljaju komparativna metoda (posebno s obzirom na 1. osvjetljavanje konteksta, te ustanovljavanja sličnosti i razlika između Grlića i njegovih savremenika, kako onih koji su mu intelektualno i/ili ljudski bili bliski, tako i onih sa kojima se konfrontirao, te 2. rekonstrukciju izvora i nadahnuća Grličeve filozofije, što među ostalime implicira i komparativni pristup estetičkoj tradiciji) kao i analitička te deduktivna metoda (kojom su se obradili temeljni problemi Grličeve filozofije i izveli konačni zaključci). Analiza koja se koristi ima za cilj formulisanje sintetičkih zaključaka.

2.4. Rezultati disertacije i njihovo tumačenje

Disertacija je dokazala kako opravdanost postavljenih ciljeva istraživanja tako i valjanost inicijalnih hipoteza. Predstavljene su najznačajniji (neo)marksistički filozofski koncepti, posebno u domenu estetike, što je imalo za cilj da odredi teorijski okvir vrednovanja Grličeve filozofije uopšte a estetike napose. Nadalje, kandidatkinja je uvjerljivo uspjela odredi granice i mogućnosti estetskog mišljenja u marksizmu i dokazala relevantnost Grličevog estetičkog opusa u pogledu novijih filozofskih istraživanja u domenu estetike. Određene su filozofske dimenzije estetskog problema u Grličevom mišljenju, te u duhu tog mišljenja propitane mogućnosti estetike kao takve. Pokazalo se da je značaj Grličeve filozofije u domenu kritike dogmatskog mišljenja izrazito velik te da se on mora tumačiti u sklopu generalnog uvida u misaone domene filozofske škole okupljene oko časopisa *Praxis* (čiji je Grlič bio jedan od vodećih predstavnika) a s druge strane u svjetlu uvida u problem otuđene ideološke svijesti, odakle slijedi i neophodnost demistifikacije političkog otuđenja. Time je ona dodatno potkrijepila ocjenu Grličeve aktuelnosti ne samo na polju filozofije, već i kad su posrijedi savremena društvena zbivanja.

2.5. Zaključci (usaglašenost sa rezultatima i logično izvedeno tumačenje)

Zaključci istraživanja konzistentno i konzekventno, te u logičkom pogledu besprijeckorno proizilaze iz rezultata do kojih se došlo primjenom navedenih metoda, a u skladu su sa specifičnim predmetom ove disertacije.

3. Konačna ocjena disertacije

3.1. Usaglašenost sa obrazloženjem teme

3.2. Mogućnost ponovljivosti

3.3. Buduća istraživanja

3.4. Ograničenja disertacije i njihov uticaj na vrijednost disertacije

Disertacija je u potpunosti izvedena u skladu s temom i njenim obrazloženjem i to na temelju predmetu istraživanja primjerene te konzistentno i konzekventno provedene metodologije. Kandidatkinja je na besprijeckoran način postigla osnovni cilj istraživanja, koji se može sažeti u namjeri da se da se kroz detaljnu analizu Grličevog opusa, pri čemu se uzima u obzir i društveno-politički kontekst u kojemu je on nastao, ukaže na najznačajnije aspekte njegove filozofije, te njenu aktuelnost u pogledu razvoja progresivnog, emancipovanog i slobodnog čovjeka. Ujedno su ispunjeni i svi pojedinačni ciljevi istraživanja. Kroz izravnu kritiku potrošačkog društva i od njega neodvojivog konformizma, ova je monografija uvjerljivo pokazala koliko je izuzetan Grličev doprinos u pogledu promišljanja dominantnog humanističkog problema savremenog društva, te u pogledu oblikovanja zahtjeva za stvaralačkim preobražajem čovjeka, kako bi realni humanitet bio ostvariv. Kroz analizu

dogmatizma, u radu se istražuje njegov višestruki odnos sa marksizmom, ali i potencira nespojivost stvaralačkog marksizma s dogmatskim jednoumljem – istinska sloboda nije spojiva sa materijalnim i ideološkim tavorenjem. Koliki je značaj Grličevog mišljenja dodatno se ukazuje tematiziranjem njegovog odnosa spram Karla Marxa i Friedricha Nietzschea, u čijim je djelima Grlić takođe jasno uočio prostor za stvaralački potentnog, ili kako on to formuliše, *očovječenog čovjeka*. Nije slučajno što kandidatkinja započinje glavni dio disertacije citatom Danka Grlića koji završava riječima: „*Ljudska sloboda, preduvjet realnog humaniteta, ne nalazi se prema tome samo u slobodnom ljudskom mišljenju ili govorenju već prije svega u djelovanju.*“ Taj aspekt Grličevog djela neodvojiv je od njegovog doprinosa filozofskom izučavanju umjetnosti, koja je za njega ugaoni kamen novog, slobodom određenog čovjeka. U tom smislu, Grlić daje izuzetno važan doprinos izučavanju estetike, posebno u pogledu razmatranja njenih granica, iza kojih ne stoji niko do slobodan čovjek, koji određen umjetnošću ne govori samo o disciplinarnoj neodrživosti, nego i o svojoj stvaralačkoj neograničenosti.

Disertacija kandidatkinje mr Slađane Kavarić Mandić nije prvi doktorski rad posvećen opusu Danka Grlića: ranije su obranjene najmanje dvije disertacije, jedna u Italiji (Univerzitet u Padovi, Tuna Prekpalaj) i druga na Sveučilištu u Zagrebu (Fatima Laćević). No, ova disertacija je prva za koju se smije tvrditi da je napisana na nivou dometa Grličevog mišljenja. Obilježena produbljenim razumijevanjem Grličeve misli, preciznom rekonstrukcijom bitnih dosega istraženog opusa, kao i konzistentnom i konzekventnom argumentacijom, disertacija mr Slađane Kavarić Mandić predstavlja paradigmatičan slučaj vrhunske analize i sinteze opusa jednoga od najoriginalnijih mislilaca minulog stoljeća. Buduća istraživanja filozofije Danka Grlića nužno i nezaobilazno morat će da vode računa o dometima ove monografije.

Bilo bi poželjno da se disertacija objavi, pri čemu bi trebalo ispraviti nekoliko slovničkih grešaka koje su zaostale nakon izvršene korekture, ali koje ne utječu na generalnu veoma pozitivnu ocjenu ovoga rada.

Zaključno, riječ je o disertaciji koja zaslužuje veoma visoku ocjenu.

Orginalni naučni doprinos

Na osnovu sprovedenih polaznih istraživanja i detaljne analize i valorizacije filozofije Danka Grlića argumentovano se dokazalo da nemogućnost marksističke estetike kod Grlića ne podrazumijeva kritiku marksističke tradicije kao takve, već samo njegovo kritičko razdvajanje od dogmatskog marksizma. Nadalje, dokazano je kako estetika kod Danka Grlića predstavlja nestvaralački pristup stvaralačkom, te je, budući protivurječna svom predmetu, kao filozofska nauka nemoguća. Istraživanje pokazuje da prema Grliću praksa nije primjena vječnih principa u stvarnosti, već temeljno mijenjanje tih principa i da se ona mijenja s obzirom na domet kritike i funkciju djelovanja, dok je dogmatizam statičan. Svime time bitno

je unapređeno stanje istraživanja jugoslovenske (ali i svjetske) filozofije i naročito estetike 20. vijeka, te valorizirana filozofska ostavština Danka Grlića. Rezultati do kojih je kandidatkinja došla i prezentirala ih u ovoj disertaciji bitno unapređuju poznavanje novije filozofije, stvarajući odlične pretpostavke za adekvatnu valorizaciju ove epohe. Ujedno, ova je disertacija – gledano i na globalnom planu - prva monografija u kojoj je na primjeren način izvršena rekonstrukcija ključnih dimenzija opusa ovoga značajnog mislioca.

Nema sumnje da će sva buduća istraživanja istorije filozofije u Jugoslaviji morati da vode računa o disertaciji mr Slađane Kavarić Mandić, te da će ona u tom smislu djelovati kao paradigma kvalitetnog pristupa.

Mišljenje i prijedlog komisije

Na osnovu svega što je navedeno (posebno u rubrikama „Konačna ocjena disertacije“ te „Originalni naučni doprinos“) sa zadovoljstvom predlažemo da se prihvati pozitivna ocjena ove disertacije i da se odobri njena usmena obrana.

Izdvojeno mišljenje

(popuniti ukoliko neki član komisije ima izdvojeno mišljenje)

Ime i prezime

Napomena

(popuniti po potrebi)

KOMISIJA ZA OCJENU DOKTORSKE DISERTACIJE

Prof. dr sc. Lino Veljak

Prof. dr Savo Laušević

Prof. dr Sead Alić

Weyl

C. Kavarić Mandić

Alić

Datum i ovjera (pečat i potpis odgovorne osobe)

U Nikšiću, 29. 4. 2022.

(navesti datum)

DEKAN

Tahara Nemić

Ocjena doktorskog rada *Filozofija Danka Grlića* mr Slađane Kavarić Mandić

Kandidatkinja mr Slađana Kavarić Mandić predala je u propisanom obliku doktorski rad u ukupnom opsegu od 202 štampane stranice kompjutorskog ispisa (uključujući tu i 11 stranica literature). Ova disertacija sastoji se od sljedećih poglavlja: Uvod, Ishodište mišljenja Danka Grlića, Iz Grlićevog života, Dogmatizam, Međuodnošenje dogmatizma i marksizma, Uticaj Friedricha Nietzschea i Karla Marxa, Estetička pitanja, Izazov umjetnosti – uz filozofiju Danka Grlića i Zaključak.

U ovom radu tematizira se filozofska pozicija Danka Grlića, jugoslovenskog filozofa i jednog od utemeljivača praxis filozofske škole, najvažnije intelektualne i antidogmatske skupine koja je prevashodno djelovala kroz časopis Praxis i Korčulansku ljetnu školu, ali i pojedinačni angažman njenih vodećih predstavnika. Budući inspirisan Marxom, koliko i njemu naizgled suprostavljenim Nietzscheom, Grlić uspostavlja filozofiju stalne borbe za stvaralačkog čovjeka, koji se prateći isključivo humanistički impuls razvija kroz kritiku svega što se suprostavlja istinski ljudskom. Posrijedi je prevrednovanje čovjeka kome se na temelju kritike dogmatizma omogućava da postane krucijalni akter jednog novog društva koje se može uspostaviti samo ukoliko je njegov kriterijum slobodan čovjek, potentan da propituje i stvara. Analizom sadržaja njegovih djela, komparativnim i istorijskim metodom, rad ispituje najvažnije aspekte Grlićeve kritike dogmatizma, odnos između dogmatizma i marksizma, aktualnost Marxa, te prirodu i ulogu estetike. Filozofski doprinos Danka Grlića istražuje se prvenstveno kroz analizu konteksta u kojem je stvarao, dakle kroz bliži prikaz djelovanja i značaja praxisa. Dužna pažnja posećena je i njegovom životu, jer biografski podaci umnogome približavaju autorovu misaonu poziciju, te dodatno osvjetljavaju njegov filozofski angažman. U svojoj četvorotomnoj Estetici, koja se u radu pomno obrađuje, Grlić ispituje razvoj i aspekte odnošenja spram umjetnosti od antike do danas, čime ne pruža samo istorijski uvid, nego ispituje disciplinarni razvoj estetike i proglašava njenu smrt. To nije samo odumiranje discipline, nego Grlićev pokušaj da ukaže na to koliko je pogrešno ograničavati jednu oblast normativnim zahtjevima i ujedno apostrofira važnost autentičnosti i borbu za čovjeka sposobnog da se odupre spolja nametnutim regulama. U doba hiperprodukcije svega, u kojem tržište više nego ikad nameće potrebe i degradira čovjeka na uskointeresno djelovanje, čini se značajnim osvrnuti se na filozofska stajališta koja nedvosmisleno i dosljedno ukazuju na mogućnost ne samo stvaralačkog otpora nego i perspektivu nastajanja drugačijeg čovjeka. Kad je proces duhumanizacije najintenzivniji, nužno je permanentno mu se odupirati. A najubojitiji otpor je stvaralački čovjek – Grlićev contra dogmaticos.

Kandidatkinja uvjerljivo obrazlaže opravdanost istraživanja filozofije Danka Grlića, jednoga od najznačajnijih jugoslavenskih filozofa 20. stoljeća, pripadnika filozofskog kruga

okupljenoga oko časopisa Praxis i Korčulanske filozofsko-sociološke ljetne škole. Taj krug ona ocjenjuje kao „sabrino mjesto slobodarstva na evropskoj filozofskoj mapi“ (str. 13). Nadahnut s jedna strane Marxom a s druge strane Nietzscheom Grlić je oblikovao filozofiju stalne borbe za stvaralačkog čovjeka, koji se prateći isključivo humanistički impuls razvija kroz kritiku svega što se suprostavlja istinski ljudskom, te na temelju sistematične kritike dogmatizma (u prvom redu onoga marksističkoga) prevrednovao čovjeka, uspostavljajući kao kao aktera izgradnje jednog novog društva koje se može uspostaviti samo ukoliko je njegov kriterijum slobodan čovjek, kadar i da propituje i da stvara. Posebnu pažnju kandidatkinja pridaje Grličevoj estetici odnosno filozofiji umjetnosti, koja je bila centralni moment Grličeva zrelog stvaralaštva. Grlić je proklamirao smrt estetike, u čemu je sadržan pokušaj ukazivanja na to koliko je pogrešno ograničavati jednu oblast normativnim zahtjevima, pri čemu Grlić posebno apostrofira važnost autentičnosti i borbu za čovjeka sposobnog da se odupre spolja nametnutim regulama. Kandidatkinja naglašava da se u doba hiperprodukcije svega, u kojem tržište više nego ikad nameće potrebe i degradira čovjeka na samoživo interesno djelovanje, čini značajnim da se iz zaborava izvuku ona filozofska stajališta koja nedvosmisleno i dosljedno ukazuju ne tek na mogućnost stvaralačkog otpora nego i na perspektivu nastajanja drugačijeg čovjeka. Kad je proces dehumanizacije najintenzivniji, nužno je permanentno mu se odupirati, parafrazira ona jednu od ključnih Grličevih misli.

Intenciju ovoga rada kandidatkinja određuje kao pokušaj afirmacije nužnosti permanentnog propitivanja nametnutih, unaprijed protumačenih istina, kao i nužnosti stvaralačkog otklona od postojećeg, koji predstavlja *conditio sine qua non* (pre)oblikovanja zbilje. Razmatrajući ishodišta misaonog puta Danka Grliča, ona naglašava praksisovsku usmjerenost na ukidanje stroge diferencijacije između filozofije i zbilje, na osnovu čega se formira kritika, koja smjera mijenjanju i praktičkom modifikovanju zbilje, a sve u cilju preispitivanja ne samo istorijskih već i savremenih konsekventnosti društvenih tokova. Mr Kavarić Mandić se u tom kontekstu osvrtne i na ocjene prema kojima se ostavština Praxisa mora smatrati zastarjelom, te poentira na sljedeći način: „Misliti, međutim, da je aktualnost praksisovaca prevaziđena, omaška je i pokazatelj nerazumijevanja društvene zbilje koja i dalje istrajava na problematici koju su filozofi praksisa pokušali osvjetliti i analizirati. Dakle, ukoliko, kao što je bezupitno slučaj danas, postoji potreba da se pozicionira čovjek i podrobno razumije njegovo međudnošenje sa spoljašnjim, posebno imajući na umu koliko spoljašnje sve više izmiče mjeri čovjeka, srozavajući njegove mogućnosti, utoliko je nužan osvrt na pređašnje pokušaje da se čovjek stavi u središte filozofskog razmatranja.“ (str. 23-24). Prepoznajući i uspostavljajući praksu kao suštinu i cilj, ili makar bitan segment filozofskog djelovanja, filozofi okupljeno oko Praxisa bitno izmještaju dominantni misaoni fokus, te podrobno objašnjavaju jednu novu filozofsku poziciju, obilježenu razumijevanjem temeljne strukture ljudske suštine kao nečega neodvojivoga od revolucije, pri čemu revolucija nije tek neki politički ili socijalni pojam, već posjeduje jednu upravo ontološku dimenziju (naime, stvaralačka je praksa osnovna pretpostavka revolucije, koja kod praxis-filozofa nije mišljena kao politička akcija ili naprasita promjena društva, već kao djelovanje usmjereno dosezanju humanog društva, pa se može reći

da je revolucija sama bit čovječnosti, a očovječenje fundament revolucije). Odatle proizilazi i aktivan odnos prema istoriji i dogmi, otvorenost ka detabuiziranju i razotkrivanju.

Za Grlića je tako shvaćena revolucija neodvojiva od umjetnosti, a takvo poimanje odnosa umjetnosti i revolucije predstavlja jedan specifikum njegove pozicije unutar praksisovskog kruga. Značaj emancipacije društva ne ogleda se samo u uspostavljanju određenog sistema, nego ponajprije u mogućnosti njegovog održanja i stalnog unapređenja. Ta je emancipacija mnogo više emancipacija čovjeka u sferi kulture i umjetnosti negoli u političkom smislu, uzimajući u obzir da je politička emancipacija samo djelimična emancipacija, a cilj emancipacije je sadržan u temeljnoj usmjerenosti ka napretku. Za to nije dovoljan samo otklon od svekolike doktrinarnosti, nego i revolucionarnost shvaćena kao odgovor na stagniranje u starim formama mišljenja i djelovanja. No, revolucionarnost ne treba promatrati isključivo u svjetlu nužnog i što većeg otklona prema predašnjem, već kao proces prevazilaženja, permanentnog napredovanja, koji za sobom nosi potrebu ne za usiljeno novim, već za čovjekom uzdignutim iznad vremenskog omeđivanja i ideološkog kalupa. U ovom kontekstu kandidatkinja naglašava misao Danka Grlića prema kojoj se taj proces najočitije može pratiti kroz umjetnost. Grlić „ne daje samo izuzetan doprinos tumačenju umjetnosti, već njenu ulogu smatra fundamentalnom kad su posrijedi ljudsko djelovanje i mišljenje. Umjetnost kao revolucija osnovna je pretpostavka koja podrazumijeva da je umjetnost najljudskija od svih ljudskih manifestacija“ (str. 39).

Skromno naslovljeno poglavlje “Iz Grličevog života” donosi vrlo preciznu biografiju Danka Grlića, koja se zasniva na relevantnoj literaturi (autobiografijama supruge Eve i sina Rajka, kao i na istraživanjima Mladena Labusa, Božidara Jakšića i drugih, te sjećanjima Milana Kangrge). Rekonstruiran je Grličev životni put (ali i društveno-političko-duhovni kontekst tog puta), što je omogućilo adekvatan pristup istraživanju fundamentalnih dimenzija Grličeve filozofije. Smisao tog puta definiran je Grličevim riječima, koje autorka citira: “Kritičari prošle i stvaraoči nove prakse moraju biti ujedno i kovači takvog oružja kojim će iznova i uvijek s novih obzorja i sami moći biti kritizirani“ (str. 47), dok ideološko-politički kontekst u kojemu djeluju i stvaraju Grlić i drugi pripadnici grupacije oko Praxisa dobro osvjetljava kritika Miloja Petrovića prema kojemu pozicija što je oni zastupaju, imenujući je kao stvaralački marksizam ustvari predstavlja metafizički humanizam, te a ona dovodi u pitanje postojeći socijalizam, s obzirom na to da je riječ o odveć utopističkoj koncepciji, koja iako oslobađa od regula fatalističkih istina, ipak ne dopire do suštine (a ova bi se valjda trebala sadržavati u vladavini radničke klase u čije ime nastupa nepogrešiv monopolističko Savez komunista, odnosno njegovo rukovodstvo). Za taj je kontekst indikativan i podatak da je Miroslav Krleža odbio saradnju u Praxisu, interno objasnivši da se boji tadašnjeg neprikosnovenog partijskog rukovodioca Vladimira Bakarića.

Poglavlje “Dogmatizam” zasniva se na problemu međusobnog odnosa filozofije i dogme. Filozofija i dogma se po Grliču isključuju (ili filozofija ili dogma, naglašava on, ili – drugačije

rečeno – “Mišljenje koje ne propituje i ne osporava dominantno i nametnuto nije mišljenje, jer u odsustvu kritičnosti ono gubi svoju fleksibilnost i prilagodava se ust(r)ajalom. Dogmatizam sprečava bilo kakvo unaprijedenje, pa ‘neosporne’ istinitosti društvo uvode u stagnirajuće stanje u kojem mišljenje ne samo kolabira, već biva potpuno nepoželjno”, str. 49). Međutim, u slučaju Danka Grlića (kao i mislilaca iz kruga Praxisa u cjelini) taj problem odnosa filozofije s dogmom zadobiva jednu specifičnu konotaciju, utoliko što se tu polazi od filozofije Karla Marxa (koji je uz Friedricha Nietzschea jedan od dvojice bitnih filozofa koji Grliću predstavlja filozofsku inspiraciju). Stoga se kritika dogmatizma usredotočuje na kritiku dogmatskog marksizma, koji ne vodi računa o tome da je Marxova filozofija humanizam te da je stoga promašeno kolektivističko-etatističko dogmatiziranje te filozofije. Dogma je nespojiva i s revolucijom, kakvu zajedno s Gajom Petrovićem promišlja Grlić, pri čemu je djelovanje ono što direktno suprotstavlja dogmu i revoluciju. Revolucija je naime neprekidno kretanje, mijenjanje i stvaranje, dok je jedini kurs dogmatizma statičnost. Pod revolucijom se tu podrazumijevaju najviše mogućnosti mišljenja kojima čovjek mijenja ne samo samog sebe, već i kontekstualni okvir u kojem djeluje, pa je zato revolucija odlika čovjekove stvaralačke biti i njen prirodni agens. Za Grlića je sloboda preduslov realnog humaniteta, ali ona se ne sastoji samo u nedogmatskom mišljenju, već primarno u nezavisnom djelovanju i stvaralačkom aktivitetu čiji je glavni teren na naznačeni način pojmljena revolucija.

Grličev doprinos kritici dogmatizma (koji kandidatkinja promatra i vrednuje u komparaciji s drugim kritičarima dogmatizma iz ambijenta oko Praxisa) produbljeno se istražuje u poglavlju pod naslovom “Međudnošenje dogmatizma i marksizma”. Pozivajući se na Marxovu skeptičnost spram opšteprihvaćenih sudova, Grlić insistira na potrebi ukidanja protivurječnosti između pojedinačnog i društvenog. Za njega je izuzetno važno rehabilitovati individualno i kreativno kod Marxa, jer to ima dodatnu vrijednost u odbrani njegove filozofije koja je posve izopačena u interpretacijama, a onda i potpuno suprotstavljena samim temeljnim premisama te filozofije. Danko Grlić ne spori da je Marx (baš kao i Nietzsche) u rušenju fetiša države i sam postao fetiš, jer su, kao i u Nietzscheovom slučaju, njegove temeljne misli toliko izopačene da im je snaga ne samo zamračena već potpuno suprotstavljena njihovim početnim premisama; on odbacuje etatističko tumačenje Marxa u korist detaljnijeg razmatranja onoga kreativnog u čovjeku, što po njemu predstavlja bit Marxove misli, ali i osnovu njegovog antidogmatizma. Stvaralaštvo je po svojoj prirodi suprotstavljeno dogmatizmu, jer je bazirano na promjeni, napredovanju i predstavlja neprekidan proces koji uzmiče statičnosti. Svako insistiranje na nepogrešivosti i apsolutnoj ispravnosti određenog stajališta upada u dogmatizam. Specifičnost Grličeve kritike dogmatizma (kako onog marksističkog tako i generalno) sastoji se u tome što ga on povezuje sa zahtjevom za afirmaciju onoga umjetničkog u čovjeku, što ga uočava kod Marxa: “Zahtjev za umjetničkim u čovjeku jeste suštastvenost njegovog antidogmatizma” (str.79). Suprotstavljajući se dogmatskim, dezalijenacijskim tendencijama koje opstruiraju čovjekovu kreativnu suštinu, Grlić naglašava primat umjetničke komponente marksizma. Promišljajući stvaralačku komponentu marksizma, on odbacuje jednostrano ekonomsko-determinističko stajalište, a ukazujući na njegovu nečovječnu prirodu, nego podsjeća da

politika nije nužno politikanstvo, nego borba za opšte dobro, dakle očovječenje. Grlić konstatuje da je stvaralaštvo uvijek vid protesta protiv postojećeg, želja za vlastitim samoostvarenjem kroz promišljanje novog, a s obzirom na to da je marksizam utemeljen na takvom kreativnom deshematiziranju, on ne može biti drugo do filozofema oslobođenja. Sintetizirajući tu dimenziju Grličeve kritike dogmatizma kandidatkinja daje formulaciju: "Svako djelovanje na liniji humanizma nova je pukotina na zdanju dogmatizma, kao što je i svako umjetničko djelo mala revolucija u korist istinskih vrijednosti" (str. 95).

U poglavlju pod naslovom "Utjecaj Friedricha Nietzschea i Karla Marxa" kandidatkinja analizira Grličevo pomirenje svojice mislilaca koji su bitno utjecali na oblikovanje njegove filozofije. Među marksistima nije bilo uobičajeno da se afirmativno govori o Nietzscheu, pa je tu Grlić gotovo izuzetak. Bez pretenzije da Nietzsche prilagodi misaonoj potki konkretnog vremena, Grlić u njegovoj filozofiji nalazi sasvim novi smisao koji umnogome demantuje negativna tumačenja filozofa nihilizma, te na taj način upućuje na novu dimenziju aktualnosti jedne u marksizmu sistematski odbacivane filozofije. Negirajući oprečnost između marksizma i ničeanizma, Grlić opovrgava pokušaje vulgarizacije Nietzschea polemišući sa najglasnijim protivnicima njegove filozofije, pritom dajući protivargumente njihovim ograničenim i manjkavim intepretacijama. Kod Grlića nije posrijedi nekakva nekritička afirmacija Nietzschea već pomna rekapitulacija kojoj nije pristupio sa preduvjerenjem koliko sa unutrašnjom širinom koja ne dopušta da se jedna filozofija analizira, a da se ne obuhvati u cjelosti. Grlić pravi paralelu između Nietzschea i Marxa, te ih promišlja iz vidokruga umjetničke potrebe za promjenom koju uvida kod oba filozofa. Baš kao i Nietzscheova filozofija, Marxova je misao pod udarom različitih interpretacija višestranu prekravana, a dominantno je bila određena ekonomističkim i materijalističkim tumačenjima, dok se najmanje uzimala u obzir kao živa, stvaralačka i humanizirajuća misao. U Nietzscheovom imoralističkom nastojanju da se čovjek stavi u epicentar života, prepoznaje se Marxov zahtjev za čovjekom, koji se kao čovjek dokazuje time što u ime stvaralačkog diskvalifikuje svaku izvanljudsku vrednotu i kritički odbacuje sistem što je uspostavlja. Ili, kako kandidatkinja sintetički rezimira Grličevu poziciju: "Ako filozofija može mijenjati svijet, onda Nietzsche i Marx takvu promjenu čine mogućom" (str. 102).

U ovom se poglavlju posebna pažnja pridaje Grličevom pristupu estetičkoj dimenziji Nietzscheove misli, koja se komparira s Marxovom afirmacijom stvaralaštva, što se produbljuje u poglavlju pod naslovom "Estetička pitanja". Danko Grlić spada među najznačajnije estetičare na jugoslovenskom području i to ne samo stoga što je veliki dio svog filozofskog mišljenja posvetio estetici, te objavio u četvorotomnu Estetiku, nego i zato što ne preza od postavljanja pitanja o mogućnosti estetike, implicirajući da ona disciplinarno nije moguća, čime nedvosmisleno daje primat umjetnosti nad definisanjem, a time i dokidanju estetike kroz istinsko savremeno umjetničko iskustvo. Izučavajući krucijalna pitanja umjetnosti i lijepog, Grlić nije nametao zaključak o estetici kao zasnovanoj disciplini, sasvim suprotno, razmatrajući periode u kojima nije moguće govoriti o naučno zasnovanoj estetici, on

govori o istorijskom doprinosu njenom nastajanju, pa i onda kad potencira ograničenja koja obilježavaju te periode. Odbacujući mogućnost da istina može biti ekskluzivna i nepromjenjiva kategorija, Grlić pledira za umjetničku istinu, za istinitost potaknutu otvorenim stvaralačkim uvidom u mogućnost promjene, koja se zbog svoje suštinske opredijeljenost za propitivanje datog ne može stacionirati i završiti u umjetnosti nedoličnom, zatvorenom sistemu. Iz istog razloga umjetnost smješta izvan disciplinog okrilja estetike, uviđajući da svaka shematizacija, čak i kad dolazi sa pozicije filozofske discipline previda istinsku prirodu umjetničkog impulsa. Ključnu misao Grličeva mišljenja estetičkoga kandidatkinja rezimira na sljedeći način: "Istinska filozofija kao i istinska umjetnost utemeljena /je/ na ukidanju sadašnjeg, a to znači konačno ustanovljenog" (str. 176).

Poglavlje "Izazov umjetnosti – uz filozofiju Danka Grlića" produbljuje Grličevo tematiziranje umjetnosti, čija se vrijednost prema Grliču označava kao nadestetička. Postavljajući pitanje o ograničavanju umjetničkog posredstvom njenog estetičkog izvođenja, koje ponajviše temelji na pregledu istorijskog razvoja estetike, on zauzima transestetičku poziciju i na osnovu toga ukazuje na antidogmatski i emancipatorski značaj umjetnosti. Potjecenjivanje umjetnosti koje nužno proizilazi iz uspostavljanja spoljašnjih kriterijuma njenog definisanja, Grlić tumači kroz izopačenje i reduciranje potencijala koje po svojoj suštinskoj opredijeljenosti ono stvaralačko pretpostavlja. Nužnost uspostavljanja diferencijacije između estetičke teorije i estetskog leži u nedostatnosti teorijskih konstrukcija estetike, koje fokusirajući se na sistem, pojam i ideju o umjetnosti prije negoli na umjetnost samu, ugrožavaju i ograničavaju umjetnost i udaljavaju se od njene suštanstvenosti koja uveliko prevazilazi filozofski pristup. Grlić osporava Adornovo uvjerenje o potrebi obnavljanja estetike, te ukazuje na upitnost hipostaziranja umjetnosti u odnosu na utvrđene estetske principe. Nasuprot Adornu Grlić vjeruje da supstrat umjetnosti ostaje izvan društvenog i da se njena veličina ogleda upravo u mogućnosti da se uzdigne iznad konkretnog kako bi svojom nesputanošću ukazala na istinitost umjetnosti. Danku Grliču, koji cijelom svojom filozofijom afirmiše otpočinjanje umjetničkog života – a to znači dostizanje novog, višeg nivoa egzistencije – Adornova ocjena muzike s obzirom na društvenu realnost izgleda pretjeranom. Bitna se razlika između Adorna i Grlića tumači ovako: "Za razliku od Adornovog viđenja po kojem apsolutna sloboda u umjetnosti ostaje u pojedinačnoj sferi, te stoga dopijeva u protivurječnost sa stanjem neslobode u cijelosti, Grlić smatra da umjetnička djela ne treba dijeliti na autonomna i društveno orijentisana, jer takva podjela pravi nepotreban izbor koji previda bit umjetnosti i relativizuje njen značaj mimo angažovanja za spoljašnji cilj. U tom je smislu Grlić priklonjeniji 'čistoj' umjetnosti negoli Adorno" (str. 184). Bitna vrijednost Grličeve filozofije je u tome što ona nije mišljena kao uputstvo, kao istina spremna da bude primijenjena, nego kao filozofija demontaže riješena da apsolutno odbaci svakog ko podupire pomirljivost i prezre sve što ,prebiva u baruštini postojećeg. Nepristajanje je filozofija koju Grlić nepokolebljivo zastupa, a umjetnost je središnji dio te filozofije.

U zaključku kandidatkinja naglašava kako Grlićev opus nudi bogatu argumentaciju i za odbranu autentičnih ljudskih vrijednosti. Kao predan i angažovan mislilac, Grlić se beskompromisno bavi dezideologizacijom, upućujući na to da je misao najfilozofičnija i najumjetničkija onda kada je ljudska, a da ljudskost nije konstanta koju je moguće jednom osvojiti, već prostor koji treba permanentno dostizati, odbacivši pri tom svaki pragmatizam i usredsređujući se na neposredan, čist odnos spram sopstvene unutrašnjosti. Promišljajući odnos misaonog i umjetničkog, Grlić uviđa da umjetnost nosi u sebi emancipatorsku tendenciju na temelju koje oplemenjuje čovjeka, oslobađa ga društvenih regula i udaljava od onoga što vodi otuđenju. Ne pristajući na mirenje sa fakcitetom, istrajavajući na spontanitetu umjetničkog, na neprekidnoj revoluciji sa sobom koju podstiče osjećanje odijeljenosti i prekida jedinstva sa svijetom, humanistička orijentacija računa sa ljudskošću kao pobunom protiv izopštenosti čovječnog. Za Grlića filozofija nije misaona pozicija, umjetnost nije puki zapis o jednom vremenu a vrijednost nije kretnja po interesnom ritmu.

Filozofski opus Danka Grlića čini jedan od najvažnijih momenata filozofskog stvaralaštva u okviru filozofskog pokreta okupljenoga oko časopisa Praxis, pri čemu valja naglasiti da je pojava tog pokreta koji se javio nakon sredine 20. stoljeća, a čiji su centri bili u Zagrebu i Beogradu, ali su uticali na razvoj filozofije (kao i humanističkih te društvenih nauka) u svim dijelovima tadašnje zajedničke države, predstavljala jedinstven slučaj da Jugoslavija postane jedno od najistaknutijih mjesta na mapi svjetske filozofije. Iako je o Praxisu i pojedinim njegovim predstavnicima napisan niz disertacija, monografija te naučnih članaka (i to ne samo u Evropi, nego i na pojedinim vanevropskim univerzitetima i časopisima), bibliografija o opusu Danka Grlića ostala je relativno skromna, a disertacije posvećene tom opusu ostale su na nivou preglednih radova. Mr Slađana Kavarić Mandić popunila je tu bibliografiju sa dva naučna članka (koji su objavljeni u časopisima *In medias res* i *Filozofska istraživanja*), u kojima je dala prve elemente razrješavanja spornih momenata vezanih uz važnost i aktuelnost Grlićevog djela, a koji se ponajprije odnose na pitanje o tome može li se filozofija nastala u okviru marksističke paradigme danas smatrati živom i inspirativnom, te ukoliko bi odgovor na to pitanje bio afirmativan, u kojoj mjeri takva filozofija u naše vrijeme može bilo kome predstavljati nekakvo nadahnuće i podsticaj za kreativno filozofsko mišljenje.

Ova doktorska disertacija imala je za cilj da:

- predstavi najznačajnije (neo)marksističke filozofske koncepte, posebno u domenu estetike
- pokaže koliki je značaj Grlićeve filozofije u domenu kritike dogmatskog mišljenja
- ukaže na problem otuđene ideološke svijesti i neophodnost demistifikacije političkog otuđenja
- odredi granice i mogućnosti estetskog mišljenja u marksizmu
- razmotri doprinos filozofske škole okupljene oko časopisa Praxis

- dokaže koliko je Grličev angažman relevantan u pogledu novijih filozofskih istraživanja u domenu estetike
- potkrijepi viđenje o aktuelnosti ovog autora kad su posrijedi savremena društvena zbivanja
- odredi filozofske dimenzije estetskog problema u Grličevoj filozofiji
- uporedi marksističke mogućnosti estetke i domet estetike uopšte.

U nastojanju primjerenog razumijevanja i vrednovanja filozofije Danka Grlića, te misaonog okvira kome pripada, postavljeno je nekoliko hipoteza koje predstavljaju polaznu tačku istraživanja:

H1: Na osnovu sprovedenih polaznih istraživanja i bližeg upoznavanja sa filozofijom ovog autora, pretpostavlja se da će analiza pokazati da nemogućnost marksističke estetike kod Grlića ne podrazumijeva kritiku marksističke tradicije;

H2: Estetika kod Danka Grlića predstavlja nestvaralački pristup stvaralačkom, te je, budući protivurječna svom predmetu, kao filozofska nauka nemoguća;

H3: Praksa nije primjena vječnih principa u stvarnosti, već temeljno mijenjanje tih principa;

H4: Marksistička praksa mijenja se s obzirom na domet kritike i funkciju djelovanja, dok je dogmatizam statičan.

H5: Revalorizacija ljudskih mogućnosti slobode nužno korespondira sa umjetnošću, te je ona najuzvišeniji vid spoznaje.

Bitne metode koje su primijenjene u disertaciji i njihovu primjerenost. Ako je primijenjena nova ili dopunjena metoda, opišite šta je novo

Metode istraživanja postavljene su u skladu sa specifičnim karakterom predmeta koji se istražuje, te se u prvom redu pretpostavljaju komparativna metoda (posebno s obzirom na 1. osvjetljavanje konteksta, te ustanovljavanje sličnosti i razlika između Grlića i njegovih savremenika, kako onih koji su mu intelektualno i/ili ljudski bili bliski, tako i onih sa kojima se konfrontirao, te 2. rekonstrukciju izvora i nadahnuća Grličeve filozofije, što među ostalime implicira i komparativni pristup estetičkoj tradiciji) kao i analitička te deduktivna metoda (kojom su se obradili temeljni problemi Grličeve filozofije i izveli konačni zaključci). Analiza koja se koristi ima za cilj formulisanje sintetičkih zaključaka.

Disertacija je dokazala kako opravdanost postavljenih ciljeva istraživanja tako i valjanost inicijalnih hipoteza. Predstavljene su najznačajniji (neo)marksistički filozofski koncepti, posebno u domenu estetike, što je imalo za cilj da odredi teorijski okvir vrednovanja Grličeve filozofije uopšte a estetike napose. Nadalje, kandidatkinja je uvjerljivo uspjela odredi granice

i mogućnosti estetskog mišljenja u marksizmu i dokazala relevantnost Grličevog estetičkog opusa u pogledu novijih filozofskih istraživanja u domenu estetike. Odredene su filozofske dimenzije estetskog problema u Grličevom mišljenju, te u duhu tog mišljenja propitane mogućnosti estetike kao takve. Pokazalo se da je značaj Grličeve filozofije u domenu kritike dogmatskog mišljenja izrazito velik te da se on mora tumačiti u sklopu generalnog uvida u misaone domete filozofske škole okupljene oko časopisa Praxis (čiji je Grlić bio jedan od vodećih predstavnika) a s druge strane u svjetlu uvida u problem otuđene ideološke svijesti, odakle slijedi i neophodnost demistifikacije političkog otuđenja. Time je ona dodatno potkrijepila ocjenu Grličeve aktuelnosti ne samo na polju filozofije, već i kad su posrijedi savremena društvena zbivanja.

Zaključci istraživanja konzistentno i konzekventno, te u logičkom pogledu besprijeckorno proizilaze iz rezultata do kojih se došlo primjenom navedenih metoda, a u skladu su sa specifičnim predmetom ove disertacije.

Disertacija je u potpunosti izvedena u skladu s temom i njenim obrazloženjem i to na temelju predmetu istraživanja primjerene te konzistentno i konzekventno provedene metodologije.

Kandidatkinja je na besprijeckoran način postigla osnovni cilj istraživanja, koji se može sažeti u namjeri da se da se kroz detaljnu analizu Grličevog opusa, pri čemu se uzima u obzir i društveno-politički kontekst u kojemu je on nastao, ukaže na najznačajnije aspekte njegove filozofije, te njenu aktuelnost u pogledu razvoja progresivnog, emancipovanog i slobodnog čovjeka. Ujedno su ispunjeni i svi pojedinačni ciljevi istraživanja. Kroz izravnu kritiku potrošačkog društva i od njega neodvojivog konformizma, ova je monografija uvjerljivo pokazala koliko je izuzetan Grličev doprinos u pogledu promišljanja dominantnog humanističkog problema savremenog društva, te u pogledu oblikovanja zahtjeva za stvaralačkim preobražajem čovjeka, kako bi realni humanitet bio ostvariv. Kroz analizu dogmatizma, u radu se istražuje njegov višestruki odnos sa marksizmom, ali i potencira nespojivost stvaralačkog marksizma s dogmatskim jednouljem – istinska sloboda nije spojiva sa materijalnim i ideološkim tavorenjem. Koliki je značaj Grličevog mišljenja dodatno se ukazuje tematiziranjem njegovog odnosa spram Karla Marxa i Friedricha Nietzschea, u čijim je djelima Grlić takođe jasno uočio prostor za stvaralački potentnog, ili kako on to formuliše, očovječenog čovjeka. Nije slučajno što kandidatkinja započinje glavni dio disertacije citatom Danka Grlića koji završava riječima: „Ljudska sloboda, preduvjet realnog humaniteta, ne nalazi se prema tome samo u slobodnom ljudskom mišljenju ili govorenju već prije svega u djelovanju.“ Taj aspekt Grličevog djela neodvojiv je od njegovog doprinosa filozofskom izučavanju umjetnosti, koja je za njega ugaoni kamen novog, slobodom određenog čovjeka. U tom smislu, Grlić daje izuzetno važan doprinos izučavanju estetike, posebno u pogledu razmatranja njenih granica, iza kojih ne stoji niko do slobodan čovjek, koji određen umjetnošću ne govori samo o disciplinarnoj neodrživosti, nego i o svojoj stvaralačkoj neograničenosti.

Disertacija kandidatkinje mr Slađane Kavarić Mandić nije prvi doktorski rad posvećen opusu Danka Grlića: ranije su obranjene najmanje dvije disertacije, jedna u Italiji (Univerzitet u Padovi, Tuna Prekpalaj) i druga na Sveučilištu u Zagrebu (Fatima Laćević). No, ova disertacija je prva za koju se smije tvrditi da je napisana na nivou dometa Grličevog mišljenja. Obilježena produbljenim razumijevanjem Grličeve misli, preciznom rekonstrukcijom bitnih dosega istraženog opusa, kao i konzistentnom i konzekventnom argumentacijom, disertacija mr Slađane Kavarić Mandić predstavlja paradigmatičan slučaj vrhunske analize i sinteze opusa jednoga od najoriginalnijih mislilaca minulog stoljeća. Buduća istraživanja filozofije Danka Grlića nužno i nezaobilazno morat će da vode računa o dometima ove monografije.

Bilo bi poželjno da se disertacija objavi, pri čemu bi trebalo ispraviti nekoliko slovničkih grešaka koje su zaostale nakon izvršene korekture, ali koje ne utječu na generalnu veoma pozitivnu ocjenu ovoga rada.

Zaključno, riječ je o disertaciji koja zaslužuje veoma visoku ocjenu.

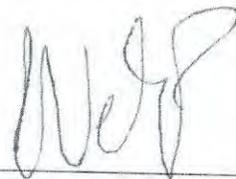
Naučni doprinos:

Na osnovu sprovedenih polaznih istraživanja i detaljne analize i valorizacije filozofije Danka Grlića argumentovano se dokazalo da nemogućnost marksističke estetike kod Grlića ne podrazumijeva kritiku marksističke tradicije kao takve, već samo njegovo kritičko razdvajanje od dogmatskog marksizma. Nadalje, dokazano je kako estetika kod Danka Grlića predstavlja nestvaralački pristup stvaralačkom, te je, budući protivurječna svom predmetu, kao filozofska nauka nemoguća. Istraživanje pokazuje da prema Grliču praksa nije primjena vječnih principa u stvarnosti, već temeljno mijenjanje tih principa i da se ona mijenja s obzirom na domet kritike i funkciju djelovanja, dok je dogmatizam statičan. Svime time bitno je unapređeno stanje istraživanja jugoslovenske (ali i svjetske) filozofije i naročito estetike 20. vijeka, te valorizirana filozofska ostavština Danka Grlića. Rezultati do kojih je kandidatkinja došla i prezentirala ih u ovoj disertaciji bitno unapređuju poznavanje novije filozofije, stvarajući odlične pretpostavke za adekvatnu valorizaciju ove epohe. Ujedno, ova je disertacija – gledano i na globalnom planu - prva monografija u kojoj je na primjeren način izvršena rekonstrukcija ključnih dimenzija opusa ovoga značajnog mislioca.

Nema sumnje da će sva buduća istraživanja istorije filozofije u Jugoslaviji morati da vode računa o disertaciji mr Slađane Kavarić Mandić, te da će ona u tom smislu djelovati kao paradigma kvalitetnog pristupa.

Komisija za ocjenu doktorske disertacije:

Prof. dr sc. Lino Veljak

Prof. dr Savo Laušević

Prof. dr Sead Alić

C. Augustinović
Alić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 20.04.2022.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRIJEDNOST
01	978		

Biografija

Sladana Kavarić Mandić rođena je 15. februara 1991. u Podgorici, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala je na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore 2013. godine, kao najbolji student smjera politikologija. Na istom fakultetu je magistrirala 2016. godine sa temom „Refleksi političke angažovanosti u literaturi na primjeru djela Emila Siorana“.

Dobitnica je stipendije Vlade Rumunije za doktorske studije 2017. godine, ali dobijenu stipendiju nije iskoristila.

Doktorske studije filozofije na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore upisuje 2017. godine.

Glavno polje njenog naučnog interesovanja je marksizam, sa posebnim akcentom na praxis-filozofiju i kritičku teoriju.

Vjeruje u čovjeka i njegovo stalno stvaralačko prevazilaženje samog sebe, a time i ostvarenje humanijeg i pravednijeg društva na temelju antidogmatizma, borbe protiv potrošačke otuđenosti i koristonosne upotrebljivosti čovjeka.

Objavljeni naučni radovi:

Kavarić Mandić, Sladana, *Dogma i stvaralaštvo: prilog vrednovanju Grličeve kritike dogmatizma*, u Filozofska istraživanja, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2021, ISSN 0351-4706
WEB OF SCIENCE CORE COLLECTION / ARTS AND HUMANITIES CITATION INDEX
2021

Kavarić, Sladana, *Praxis presjek u (jugoslovenskom) filozofskom vremenu*, u Plamene zore – 100 godina KPJ, Narodni muzej Crne Gore, Cetinje, 2019, ISBN 978-9940-45-011-3

Kavarić, Sladana, *Art as a Redefinition of History in Praxis Philosophy*, Folia linguistica et litteraria, Institute for Language and Literature, Faculty of Philology, Montenegro, 2019, ISSN 1800-8542

Kavarić, Sladana, *Razgovor ili saslušanje? Komunikacijski kapaciteti filozofije (i) umjetnosti*, In Medias Res, Vol 8, br. 14, Centar za filozofiju medija i mediološka istraživanja, Zagreb, 2019, ISSN 1848-6304

Prof. dr Lino Veljak

Životopis

Rođen 1950. u Rijeci, diplomirao (1973), magistrirao (1976: «Filozofijske osnove teorije odraza») i doktorirao (1982: «Filozofija prakse Antonija Gramscija») na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1974. do 1976. nastavnik filozofije i logike na Drugoj gimnaziji u Zagrebu, 1976. asistent u Institutu za filozofiju Sveučilišta u Zagrebu (od 1978. Odjel za povijest filozofije Centra za povijesne znanosti, gdje je 1978. stekao suradničko zvanje znanstvenog asistenta). U istom zvanju radi od 1979. na Katedri za teorijsku filozofiju Odsjeka za filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, 1983. izabran u zvanje docenta, 1990. u zvanje izvanrednog profesora, a 2002. u zvanje redovitog profesora.

Od 1992. predstojnik Katedre za ontologiju. Dužnost pročelnika Odsjeka privremeno obavljao 1982/83. Od 1992. do 1994. te od 2006. do 2010. bio pročelnik Odsjeka, a nakon toga je zamjenik pročelnika.

Akad. godine 1990/91. boravio kao Humboldtov stipendist na Sveučilištu u Frankfurtu. Gostovao na većem broju domaćih i inozemnih sveučilišta. Od 2001. do 2008. dopunski je predavao filozofiju povijesti na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, a od akad. godine 2005/06. do 2009. i na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Nakon toga predavao je dvije godine spomenuti kolegij na Odjelu za filozofiju Sveučilišta u Zadru.

Bio je voditelj nekoliko znanstveno-istraživačkih projekata, član je raznih uredništava i savjeta filozofskih časopisa i u više navrata član Upravnog odbora Hrvatskog filozofskog društva a od 2009. do 2011. predsjednik HFD-a.

U više mandata bio je član Matičnog odbora za filozofiju i teologiju, a predsjednik tog odbora je od 2017. do 2021. Od 2005. do 2020. također je bio i voditelj poslijediplomskog doktorskog studija filozofije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Publikacije

Knjige

- *Uvod u ontologiju*, Naklada Breza, Zagreb, 2019.
- *Marksizam i teorija odraza*, Naprijed, Zagreb, 1979.
- *Filozofija prakse Antonija Gramscija*, SIC, Beograd, 1983.
- *Horizont metafizike*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1988.
- *Raspuća epohe*, Biblioteka "Pitanja", Zagreb, 1990.
- (ed.), *Človek-demokracija-poznanie*, Kalligram, Bratislava, 2000.
- (co-ed.), *Between Authoritarianism and Democracy. I: Institutional Framework*, CEDET, Belgrade, 2003.
- *Od ontologije do filozofije povijesti*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2004.

- (co-ed.), *Between Authoritarianism and Democracy. II: Civil Society and Political Culture*, CEDET, Belgrade, 2005.
- (ur.), *Gajo Petrović – čovjek i filozof*, FFpress, Zagreb 2007.
- (ur.), *Filozofija i suvremenost. Zbornik radova s konferencije povodom 80. obljetnice rođenja Danila Pejovića*, FFpress, Zagreb, 2010.
- *Prilozi kritici lažnih alternativa*, Beograd: Otkrovenje, 2010.
- (ur.), *Gajo Petrović, filozof iz Karlovca*, HFD, Zagreb 2014.
- (s M. Labusom, A. Maskalan i M. Adamović). *Identitet i kultura*, Institut za društvena istraživanja, Zagreb 2014.
- (ur.), *Znanost, filozofija i suvremenost*, HFD, Zagreb 2015.
- *Uvod u ontologiju*, Naklada Breza, Zagreb 2019.
- *Izazovi našeg vremena*, HFD, Zagreb 2020.

Rasprave (uži izbor)

- Marksov pojam revolucije, *Praxis*, 11(1974), br. 3-5, str. 303-316.
- Aspekti Grličeve kritike dogmatizma, u: *Umjetnost i revolucija*, Naprijed, Zagreb 1989, str. 77-92.
- La contemporaneità della filosofia vichiana, *Bollettino del Centro di studi vichiani*, 21(1991), p. 101-116.
- Problem napretka u svjetlu promjena u Istočnoj Evropi, *Filozofska istraživanja* (1991), br. 40, str. 271-277.
- Sozialer Fortschritt und Lebenswelt, *Synthesis Philosophica* 6(1991)
- Rehabilitierung der lateinischen und humanistischen Tradition, *Synthesis Philosophica* 7(1992)
- Eine ontologische Betrachtung möglicher Perspektiven der Demokratie in Ost-Europa, u: M. B. Zágorská et. al. (ur.), *Human Identity*, Slovak Academy of Sciences, Bratislava, 1993., str. 198-201.
- Gajo Petrović, un maestro della critica radicale, *Marx centouro* (1994)
- O zmysle filozofie, *Filozofia* 49(1994)
- Kultura života i civilizacija smrti, *Hijatus*, 2(1996), br. 3, str. 3-7.
- Samodovoljnost kulture i slom civilizacije, u: *Jezici i kulture u doticajima/Lingue e culture in contatto*, Pedagoški fakultet u Puli, Pula 1996., str. 213-219.
- The Collapse and Reconstruction of Legitimacy, *Nationalities Papers*, 25(1997), n. 3, p. 443-454.
- Politički dualizam Norberta Bobbija, u: N. Bobbio, *Desnica i ljevica*, Feral Tribune, Split 1998, str. 133-148.
- Uspon i kriza ideje napretka, *Helios* 1(1998), br. 1, str. 35-42.
- The Paradigm of the Possible Future, *Dialogue* 4(1998), n. 9-10, p. 52-60.
- Petrićev monizam, u: *Zbornik radova VI. međunarodnog filozofskog simpozija Dani Frane Petrića*, HFD/Grad Cres, Zagreb-Cres 1999, str. 95-103.
- Development, Modernization and Civil Society, u: *Civil Society in the Countries in Transition*, Agency of Local Democracy/Open University, Subotica 1999, p. 135-142.

- O metodi istraživanja nacionalne filozofijske baštine, u: *Otvorena pitanja povijesti hrvatske filozofije*, Institut za filozofiju, Zagreb 2000, str. 61-68.
- Petrićev pojam bitka, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, 26(2000), br. 51-52, str. 133-140.
- Budućnost filozofije, u: *Znanost za 21. stoljeće*. Klub hrvatskih humboldtovaca, Zagreb 2001, str. 9-17.
- Pojam istine u djelu Gaje Petrovića, u: *Zbilja i kritika*, Antič arbarus, Zagreb 2001, str. 31-39.
- Reaching for Europe. *R/evolution and Order*, Institute for Philosophy and Social Theory, Belgrade 2001, p. 215-223.
- Poimanje istine kao odredbeni moment karaktera obrazovanja, *Metodički ogledi*, 8(2001), br.13, str. 9-16.
- L'integrazione europea dei paesi della ex-Jugoslavia nell'epoca della globalizzazione, u: *L'identità culturale europea nell'età della globalizzazione*, Centro di studi economici e sociali Dialoghi Europei, Trieste 2001, p. 31-37.
- Medzinarodna recepcia filozofie Praxis-u, *Filozofija* 57(2002), n. 2, p. 116-122.
- The Future od Philosophy, *Facta universitatis*, 2(2002), n. 9, p. 597-604.
- Iskušenja na putu oblikovanja identiteta, u: *Integracija i tradicija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd 2003, str. 171-178.
- Znanost, tehnika, napredak, *Filozofska istraživanja*, 23(2003), br. 88, str. 69-75.
- Identità e sovranità, u: *Le guerre cominciano a primavera*, Rubbettino, Saveria Mannelli 2003, str. 115-124.
- Etičke i političke antinomije demokracije, *Filozofska istraživanja*, 24(2004), br. 92, str. 165-171.
- Povijesno mišljenje u djelu Milana Kangrge, *Filozofska istraživanja*, 24(2004), br. 94-95, str. 701-706.
- Obrazovanjem protiv predrasuda, *Filozofska istraživanja*, 25(2005), br. 97, str. 453-458.
- (2005) Lino Veljak: Antitetička solidarnost?
- Lino Veljak: Ontologizacija rodne diferencije
- (2006) Lino Veljak: Einsteinova specijalna teorija relativnosti i aktualni prijepori u filozofiji
- (2007) Lino Veljak: O korijenima marginalizacije filozofija na Mediteranu
- (2008) Lino Veljak: Čovjek kao metafizička utvara
- (2008) Lino Veljak: Utemeljitelji Hrvatskog filozofskog društva u borbi protiv dogmatizma
- Die Erbschaft der Praxis-Gruppe und die antithetische Solidarität, *Arhe* 6(2006), N. 10, p. 31-39.
- Neumitnost globalizacije, nužnost alternative i pitanje o odgovornosti, *Filozofska istraživanja* (2009), br. 113, str. 7-13.
- Povijest i metafizika, u: *Vječno u vremenu*, Kršćanska sadašnjost/Teologija u Rijeci, Zagreb-Rijeka 2010, str. 101-112.
- (2009) Lino Veljak: Ibn Haldun i Vico. O mediteranskom utemeljenju cikličkog poimanja povijesti
- Medij ideologije (2010) Lino Veljak: Medij ideologije
- Sull'abuso della persona, u: N. Allocca et. al (ur.), *Persona/personone. Coscienza, individuo, società*, Edizioni Kappa, Roma 2011, p. 195-201.

- On Ideology: An Metaphilosophical Approach, *News and Views* 25(2010), n. 1, p. 70-89.
- Jednakost bez slobode ili jednakost bez pravednosti? *Filozofska istraživanja*, 31(2011), br. 121, str. 57-63.
- Socijalizam ili barbarstvo?, u: Gde je nestala Roza Luksemburg, Res publica, Beograd 2011, str. 171-180.
- Jaspersova *Filozofska vjera*, u: K. Jaspers, *Filozofska vjera*, Naklada Breza, Zagreb 2011, str. 111-117.
- S onu stranu dogmatizma i relativizma, *Filozofska istraživanja* 32, sv. 3-4, str. 443-452.
- Veljak Agnosticizam i vjerski indiferentizam, *Diacovensia* 21 (2013.) 2, 237-249.
- "Aktualnost Jaspersove filozofije", u: B. Pešić/D. Tolvajčić (ur.), *Filozofija egzistencije Karla Jaspersa*, HD «Karl Jaspers», Zagreb 2013, str. 33-43.
- "Ontologija i metafizika", *Logos*, 1(2013), br. 2, str. 9-19.
- Principi ontologije i pitanje o primatu ontologije nad logikom i gnoseologijom, *Studia lexicographica*, 5(2011), br. 9, str. 5-20.
- „Identità e verità“, *Paradigmi. Rivista di critica filosofica*, 31(2013), no. 3, p. 159-168. (dostupno u Knjižnici Filozofskog fakulteta)
- Praktična i praktička filozofija, *Filozofska istraživanja* 4/2013, str. 603-610
- "Metafizički korijen zla", 3. program Radio Beograda, proljeće 2014. (Metafizički korijen zla)
- "Hegel and Marx in the Times of Globalization" u: *Facta universitatis*, vol. 13 (2014), no. 1 Series Philosophy, Sociology, Psychology and History (Hegel and Marx in Times of Globalization)
- "Metafizički temelji politika identiteta", u: Mladen Labus, Lino Veljak, Ana Maskalan i Mirjana Adamović, "Identitet i kultura", Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb 2014., str. 55.-75. (Identitet i kultura)
- "Dvije strategije historijskog revizionizma", u: Milo Petrović (ur.), *Preispitivanje prošlosti i istorijski revizionizam*, Udruženje "Španski borci 1936-1939" i Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Beograd 2014, str. 60.-67 (Veljak revizionizam)
- "Filozofijski misliti povijest u epohi postmoderne", u: "Simpozij Abdulah Šarčević – filozofsko iskustvo vremena (znanost, filozofija, umjetnost)", Filozofski fakultet u Sarajevu, Sarajevo 2014, str. 13-19 (Veljak AS 2011)
- Gajo Petrović, filozof iz Karlovca (ur. Lino Veljak), HFD, Zagreb 2014.
- "Nužna pojmovna razgraničenja", u: *Zapisi o totalitarizmu* (ur. Marijan Krivak i Željko Senković, izd. Filozofski fakultet Osijek, Sveučilište J.J. Strossmayera, Osijek 2014), str. 15-24.
- "Prva međunarodna konferencija o Frani Petriću", u: *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, br. 80 (2014), str. 491-502.
- "Tipologija kritike praxisa", u: B. Mikulić/M. Žitko (ur.), *ASPEKTI PRAXISA*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2015, str. 48-57.
- "Philosophy in Times of Regression", *Dialogue and Universalism*, No. 2 /2016, pp. 5-11.
- "Ortega y Gasset i Unamuno", *FILOZOFSKA ISTRAŽIVANJA*, 140, God. 35 (2015) Sv. 4
- Lino Veljak: Das Ende der Philosophie?, *SYNTHESIS PHILOSOPHICA* 58 (2/2014) pp. (325–332)

- Marija Selak, Lino Veljak: The World as Human-Produced World in the Philosophy of Giambattista Vico, SYNTHESIS PHILOSOPHICA, 60 (2/2015) pp. (179–187)
- “Radomir Konstantinović kao fenomenolog duha u epohi širenja palanke”, u: A. Đurić Bosnić(ur.), O DUHU OTVORENOSTI, Gradske biblioteka Subotica/IKD University Press, Subotica/Sarajevo 2016, str. 51-56.
- “(Ne)moć morala”, BOŠNJAČKA PISMOHRANA, br. 42-43 (2016), str. 49-55.
- O takozvanom principu manjeg zla, FILOZOFSKA ISTRAŽIVANJA, br. 144 (2016), str. 633-639.
- Istraživanja povijesti srpske filozofije (s M. Mlakarom), FILOZOFSKA ISTRAŽIVANJA, vol. 37, br. 1 (145). 2017.
- Multikulturalizam nasuprot fundamentalizmu, FILOZOFSKA ISTRAŽIVANJA, vol. 37, br. 2 (146), 2017.
- “O modernom i postmodernom pristupu religiji”, EIDOS, (1)1/2017, str. 59-64.
- “Predmet filozofije religije” (s M. Mlakarom), u: D. Tolvajčić, I. Mršić Felbar, N. Malović i A. Čubelić (ur.), Filozofija i religija. Suvremene perspektive. Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta Zagrebu/Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2018, str. 19-31.
- “Kritika političke ekonomije kao ontologija društvenog bitka”, u: G. Sunajko i M. Višić (ur.), Karl Marx, Naklada Breza, Zagreb 2018, str. 27-39.
- “Odakle potreba za vođom”, u: G. Jovanović i S. G. Marković (ur.), Psihologija i kultura II, Univerzitet u Beogradu-Fakultet političkih nauka / Institut za evropske studije, Beograd 2018, str. 63-70.
- Zastarjelost istine, In Medias Res : Journal of the Philosophy of Media, Vol.7 No.12 May 2018.
- “Kontekst i značenje Marxova *Kapitala*”, *Eidos*, vol. I (2/2018), str. 16-27.
- “O nužnosti jedinstva teorijske i praktičke filozofije”, u: I. Dodlek, N. Malović i Ž. Pavić (ur.), *Religija između hermeneutike i fenomenologije*, KBF Sveučilišta u Zagrebu/Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2018, str. 17-26.
- Filozofija između diskursa religije i diskursa znanosti, u: D. Vukasović, P. Matić (ur.), *Diskurs i politika*, Institut za političke studije, Beograd 2019, str. 47-61.
- “Metafilozofija i redukcionizam u metodologiji društvenih znanosti”, u: B. Mikulić i M. Žitko (ur.), *Metafilozofija i pitanja znanstvene metodologije*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2020, str. 157-182.
- “Antonio Gramsci kao filozof”, *Arhe*, 33(2020), str. 7-26.
- “Grundrisse and Capital”, u: V. Stanković Pejnović i I. Matić (ur.), *New Understanding of Capital in the Twenty-First Century*, Institute for Political Studies, Belgrade 2020, str. 32-44.
- “Borba protiv zla”, u: Z. Mršević i M. Jovanović (ur.), *Ksenija Atanasijević: O meni će govoriti moja dela*, Institut društvenih nauka, Beograd 2020, str. 26-37.
- “O povijesti pojma slobode”, *Filozofska istraživanja*, 1/2021, br. 161, str. 5-18.

Prof. dr Sead Alić

Živopis

Prof. dr. Sead Alić rođen je 1956. god. u Donjoj Vraci (Zednica, BiH)
Diplomirao je filozofiju i južnoslavenske jezike i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1981. godine. Nakon završenog magistarskog studija obranio je 1986. godine na istom fakultetu magistarski rad pod naslovom *Iskustvo estetičke misli Waltera Benjamina*.

Doktorsku disertaciju pod naslovom *Filozofija i književnost. Od ideologija zavođenja do manipuliranja medij(im)a* (mentor: Elvio Baccarini) obranio je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci 2007. godine, a disertaciju pod naslovom *Filozofija medija Marshalla McLuhana* (mentorica: Nadežda Čačinović) 2009. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Godine 2012. izabran je na prijedlog Vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu u znanstveno zvanje višeg znanstvenog suradnika za humanističke znanosti u polju filozofije, a godine 2017. i unznastveno zvanje znanstvenog savjetnika u istom polju. Od godine 2012. radi kao izvanredni te od 2017. kao redovni profesor na Sveučilištu Sjever.

Član uredništva CM-a Časopisa za upravljanje komuniciranjem 2012.-2015. Od 2017. godine član je uredništva časopisa *Medijski dijalozi* (Podgorica, Crna Gora), a od 2018. godine član je uredništva časopisa *Društveno-humanističke studije* Univerziteta u Tuzli (BiH). Od 2020. dio je šireg redakcijskog tima časopisa *Philosophy International Journal* (Medwin Publishers).

Osnivač je i glavni i odgovorni urednik časopisa *In medias res*
<http://www.centar-fm.org/inmediasres/>

Objavljene knjige:

Bog u nacionalnom dresu
Sveučilište Sjever, 2021.

The Road to a New Totalitarianism
LAP LAMBERT Academic Publishing, Saarbrücken, Germany, 2021.

Masovna proizvodnja narcizma
Sveučilište Sjever i Centar za filozofiju medija, Zagreb, 2019.

The Philosophy of Media is the Message
LAP LAMBERT Academic Publishing, Saarbrücken, Germany, 2019.

Islam na nišanu
BNZH, Zagreb, 2017.

Razgovori s Učiteljem
BNZH, Zagreb, 2016.

Ničeansko novinarstvo
Sveučilište Sjever, Varaždin/Koprivnica, 2016.

Medij jezika (Filozofija razumijevanja)
Medijska kultura, Nikšić, Crna gora, 2016.

Masmedijski fundamentalizam
Sveučilište Sjever, Varaždin/Koprivnica, 2014.

Masmediji zatvor bez zidova
Centar za filozofiju medija, Zagreb, 2012.

McLuhan najava filozofije medija
Centar za filozofiju medija, Zagreb, 2010.

Rječnik epohe (Prilozi za rječnik tranzicijskog hrvatskog jezika)
Centar za filozofiju medija, Zagreb, 2010.

Mediji - od zavođenja do manipuliranja
Agm, Zagreb, 2009.

Rođenje tragedije iz duha novokomponirane glazbe
Phenomena, Zagreb, 1999.

Urednik je znanstvenih knjiga i zbornika (nekompletirno):

- Umjetnost i mediji, Urednici: Sead Alić, Divna Vuksanović i Marin Milković, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2013.
- Filozofija i mediji, Urednici: Hrvoje Jurić i Sead Alić, Hrvatsko filozofsko društvo i CFM, Zagreb, 2014.
- Mediji i javnost, Urednici: Sead Alić, Divna Vuksanović i Marin Milković, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2014.

- Budućnost medija, Urednici: Sead Alić, Divna Vuksanović i Marin Milković, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2015.
- Kreativnost i mediji, Urednici: Sead Alić, Divna Vuksanović i Marin Milković, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2016.
- Mitologija i imaginacija, Urednici: Sead Alić i Marin Milković, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2017.
- Sporedna uloga istine u medijima, Urednici: Sead Alić i Marin Milković, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2018.
- Na Sjeveru s Pavlom Vuk-Pavlovićem, Urednik: Sead Alić, Sveučilište Sjever i CFM, Zagreb, 2018.

Media and Communication. Urednici Sead Alić, Marin Milković i Ivana Grabar, Sveučilište Sjever 2019.

Mediji kao središnji problem sadašnjosti, Urednici: Sead Alić i Marin Milković, Sveučilište Sjever, 2019.

Organizirao je sljedeće međunarodne znanstvene konferencije:

Filozofija medija 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

Na Sjeveru s Pavlom Vuk-Pavlovićem: 2017, 2018.

Na Sjeveru s Rudolfom Steinerom: 2017, i 2019.

Održao je pozvana predavanja na doktorskom studiju u Rijeci i Doktorskom studiju u Sarajevu
Na međunarodnim je konferencijama održao niz izlaganja: (nekompletirano)
2007.

- Međunarodna konferencija Lik i djelo Gaje Petrovića, u povodu 80 godišnjice rođenja, Vijećnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 10. ožujka 2007. Tema „McLuhan u svjetlu pojma prakse Gaje Petrovića“.
- Međunarodna konferencija Filozofija i kultura na 16. danima Frane Petrića, Cres 23.–26. rujna 2007. Tema „Copy-paste kultura, od mehaničke mlade do copy-paste kulture“.
- Međunarodni simpozij Vizualna konstrukcija kulture, Mimara, 25.–27. listopada 2007. Zagreb. Tema „Perspektiva i mediji (od Platona do McLuhana)“.
- Međunarodni simpozij U povodu 50 godina Hrvatskog filozofskog društva Velika dvorana „Školska knjiga“, 6.–8. prosinca 2007. Tema „Filozofija prakse u retrovizoru mediologije“.
- Simpozij Mediteranski korijeni filozofije, Split, 22.–24. 03. 2007. Tema „Usmeno i pismeno mediteranske kulture“.

2008.

- Međunarodna konferencija Filozofija i globalizacija na 17. danima Frane Petrića, Cres, 21.–24. rujna 2008. Tema „Globalno selo“ (održano na engleskom jeziku)
- International Scientific Conference Globalization of Culture Dubrovnik, 17.–18. studenoga 2008. Tema „Media - the Basic Issue of Globalization“. (održano na engleskom jeziku). Objavljen je pod nazivom u zborniku „Globalizacija i medijska kultura“.
- Kongres BiH naučnika iz zemlje i svijeta, Sarajevo, 27.–31. kolovoza 2008. Tema „Razlozi za filozofiju medija“.
- Međunarodni simpozij, Filozofija slobodnog vremena i sporta, Zagreb, 27.–29. studenog 2008. Tema „Masovno slobodni“.

2009.

- Međunarodna konferencija Filozofija i mediji na 18. danima Frane Petrića, Cres, 20.–23. rujna 2009. Tema „Philosophy and Media in the Philosophy of the Media“. (plenarno predavanje održano na engleskom).

2010.

- Međunarodni simpozij: Mediteranski korijeni filozofije. Split, 25.–27. 03. 2010. Tema „Medij jezika“.
- Međunarodni simpozij: Integrativna bioetika i nova epoha 9. Lošinjski dani bioetike, Mali Lošinj, Hrvatska, 16.–19. svibnja 2010. Tema „Istok i zapad ljudskoga mozga“.
- Simpozij: Pitanje o istini u suvremenoj filozofiji i znanosti HFD, Školska knjiga, Zagreb, 25.–26. studeni 2010. Tema „Istina iz fotografskog stroja“.
- Međunarodna konferencija O identitetu na 19. danima Frane Petrića, Cres, 20.–23. rujna 2010. Tema „Identity and Violence“ (održano na engleskom jeziku).
- Simpozij Mediji i znanosti, 100 godina Hrvatskog novinarskog društva, Zagreb, 20. 05. 2010. Tema „Mediji i znanost“.

2011.

- V Mediteranski korijeni filozofije, 24.–26. ožujka 2011. Split Tema „O slobodi, determinizmu i tehnodeterminizmu“.
- Europski identitet Bošnjaka. Od minulog iskustva do suvremene afirmacije 6.–7. 05. 2011., Zagreb. Tema „Identitet i identiteti“.
- Verodostojnost medija–Dometi medijske tranzicije Fakultet političkih nauka, Beograd, Jove Ilića 165 17/ 18. jun 2011. Tema „Informiranje ili uniformiranje“.
- Međunarodni interdisciplinarni simpozij Filozofija medija 2011. Pitanja utemeljenja, zasnivanja i/ili otkrivanja Cres, Hrvatska, 16.–18. rujna 2011. Tema „Čemu filozofija ako nije filozofija medija?“.
- Dani frane petrića »Filozofska gibanja na jugoistoku Europe« Jubilarni međunarodni simpozij Cres, Hrvatska, 18.–21. rujna 2011. Tema „Filozofsko medijske analize Grlićevih stavova o estetici“.

- Seventh ECPD International Conference Reconciliation, Tolerance and human Security in the balkans "New balkans and European union Enlargement" Miločer, Montenegro, Crna Gora, 21.-22. 10. 2011. Tema „Istina je neprofitna“.
 - Godišnji simpozij Hrvatskoga filozofskog društva: Filozofija i umjetnost, Zagreb, 1.-3. prosinca 2011. Velika dvorana »Školske knjige«, Masarykova 28. Tema „Scar(t)face“.
- 2012.
- VI. Mediteranski korijeni filozofije, Split, Hrvatska, 29.-31. ožujka 2012. Tema „Religijsko brendiranje tla“.
 - International Scholarly Symposium: Islam in Europe, Position and Perspectives, Zagreb 19.-21. travnja 2012. Tema „Kako postaviti pitanje?“.
 - Međ. simpozij Religija, mediji i nasilje, Beograd, Srbija, 18.-19. 05. 2012. Tema „Masmedijski fundamentalizam“.
 - Kulturna politika, umjetničko stvaralaštvo i medijska praksa u funkciji održivog društvenog razvitka, Fakultet za kulturu i medije, Beograd, 31. 05. 2012. Tema „Tolstoj i tisak“.
 - Godišnji simpozij Hrvatskoga filozofskog društva Priroda – društvo – politika u povodu 300. godišnjice rođenja Jean-Jacquesa Rousseaua Zagreb, 22.-24. studenoga 2012. Tema „Usmenost i pismo u oblikovanju ljudske zajednice“.
 - Međunarodni interdisciplinarni simpozij Filozofija medija (2012.) Umjetnost i mediji / International Interdisciplinary Symposium Philosophy of media (2012.) Art and Media Hotel Palace-Bellevue, Opatija, Hrvatska/Croatia, 19.-22. 9. 2012. Tema „The Synergy of Artistic Approaches within the Openness of New Media“.
- 2013.
- Međunarodni naučni skup – Kriza štampe, Bar, Crna Gora, 24.-26. 05. 2013. Tema „Tipografska svijest i novinarstvo“.
 - Medijska slika svijeta - od proizvodnje stvarnosti do aparata moći, u organizaciji časopisa Tvrđa i HDP-a, Zagreb, Hrvatska, 13.-14. 06. 2013. Tema „Komunikacijski stampedo“.
 - Međunarodni interdisciplinarni simpozij Filozofija medija, Mediji i javnost (Filozofijski, komunikološki, kulturološki, artistički, tehnički i politički aspekti medijskog oblikovanja javnosti) Hotel Petka, Dubrovnik, Hrvatska/Croatia, 15.-17. 11. 2013. Tema „Ničeansko novinarstvo“.
- 2014.
- 2. Dani praktičke filozofije, Međunarodni znanstveni simpozij Totalitarizam danas u Osijeku, 16.-17. siječnja 2014. Tema „Masmedijski korijeni totalitarizma“.
 - VII crnogorski medijski dijalozi, Eudva, Crna Gora, 16. – 18. 05. 2014. Tema „Novinar - umjetnik u gladovanju“.

- Međunarodni interdisciplinarni simpozij Filozofija medija, Budućnost medija, Cres, Hrvatska, 18.–21. 09. 2014. Tema „Ivan Ladislav Galeta – istraživač medijskog prostora i medijskoga vremena“.
- 23. Dani Frane Petrića Simpozij Povijesni svijet, Cres, Hrvatska, 21.–24. 09. 2014. Tema „Povijest kao instrument zavođenja“.
- 2. znanstvena konferencija pod nazivom Savremena umjetnička praksa, medijska pismenost, kulturni identitet i društveni razvoj, Beograd, Srbija, 20.–21. 11. 2014. Tema „Camuseve sugestije“.
- Godišnji simpozij Hrvatskog filozofskog društva (2014.) Filozofija i tjelesnost, Zagreb, Hrvatska, 27.–29. 11. 2014. Tema „Forbarenje zaborava“.

2015.

- Odnos religijskog i nacionalnog u identiteu i stvarnosti balkanskih naroda, Zagreb, Hrvatska, 6.–7. 03. 2015. Tema „Seobe nacija u brend“.
- Međunarodni znanstveno-stručni simpozij / konferencija ISLAM I MEDIJI, Zagreb, Hrvatska, 24.–26. 4. 2015. Tema „Kadriiranje islama“.
- Međunarodni interdisciplinarni znanstveni simpozij Filozofija medija (2015.) Kreativnost i mediji, Cres, Hrvatska, 17.–20. 09. 2015. Tema „Prisvajanje licence na kreativnost“.
- Godišnji simpozij Hrvatskog filozofskog društva (2015.) „Rat i mir“, Zagreb, Hrvatska, 26.–28. 11. 2015. Tema „Globalno ratište i glasovi iz pustinje“.

2016.

- XXII Simpozij Gdje je nestao – moral?, Zagreb, Hrvatska, 20.–21. 05. 2016. Tema „Monopol na nemoral“.
- Međunarodni naučni skup IX Crnogorski medijski dijalozi, Informacija – roba ili ljudsko pravo?, Igalo, Crna Gora, 27.–29. 05. 2016. Tema „Informacija ili 'upravljanje percepcijom'“.
- Međunarodni interdisciplinarni znanstveni simpozij Filozofija medija (2016.) Mitologija i imaginacija, Cres, Hrvatska, 22.–25. 09. 2016. Tema „Masmitologija“.
- 25. Dani frane petrića Simpozij Jezik i spoznaja, Cres, Hrvatska, 25.–28. 09. 2016. Tema „Jezik objave“.
- 1. znanstveni susreti na Sjeveru, Jezik književnosti, znanosti i medija, Međunarodni znanstveni skup u povodu 80. rođendana akademika Milivoja Solara, TEMA: Filozofija mita nekad i danas, Koprivnica, Hrvatska, 21.–22. 10. 2016. Tema „Mitsko, religijsko i filozofijsko u Cassirerovoj Filozofiji simboličkih oblika“.
- Međunarodni znanstveni skup Migracije stanovništva – fenomen izbjeglištva, Zagreb, Hrvatska, 18.–19. 11. 2016. Tema „Odgovor Abdennour Bidaru na njegovo 'otvoreno pismo muslimanskom svijetu'“.

- Godišnji simpozij Hrvatskog filozofskog društva (2016.) „Čovjek u prostoru“, Zagreb, Hrvatska, 15.–17. 12. 2016. Tema „Subjektivni, transcendentalni, fizički i virtualni simboli prostora“.
- 2017.
- Savremeni izazovi i perspektive društvenih i humanističkih studija, SIP DHS 2017, Tuzla, BiH, 7. 4. 2017. Tema „Veliki inkvizitori“.
- Međunarodni naučni skup X Crnogorski medijski dijalozi, Postmoderni mediji – monolog ili dijalog, Tivat, Crna Gora, 26.–28. 05. 2017. Tema „Postmoderna priča priče o kraju priča“.
- Međunarodni simpozij “Doprinos islamske civilizacije i kulture Europi”, Zagreb, Hrvatska, 15.–16. 9. 2017. Tema „Strah od spoznaje izvora (straha)“.
- Međunarodni interdisciplinarni znanstveni simpozij Filozofija medija (2017.), Zagreb, “Tribina grada”, Kaptol 27, Hrvatska, 21.–22. 09. 2017. Tema „Književna analiza državnog (medijskog) terorizma u Orwellovom romanu 1984.“.
- 26. Dani frane petrića Simpozij Filozofija i ekonomija, Cres, Hrvatska, 24.–26. 09. 2017. Tema „Terorizam ekonomije i totalitarizam neslobode“.
- NA SJEVERU S RUDOLFOM STEINEROM, Sveučilište Sjever, Varaždin, 104. brigade 3, 42000 Varaždin, Centar dr. Rudolf Steiner, Donji Kraljevac, Prvomajska 4, Hrvatska, 7. 10. 2017. Tema „Medij ljudske spoznaje i spoznaja moguće slobode medija“.
- Simpozij “Odgovornost za kulturu Bošnjackog naroda”, Bužim, BiH, 28. 10. 2017. Tema „Sjeme Europe“.
- NA SJEVERU S PAVLOM VUK-PAVLOVIĆEM, Sveučilište Sjever – Koprivnica, Trg dr. Žarka Dolinara 1, Hrvatska, 13. 11. 2017. Tema „Estetička dimenzija filozofije odgoja“.
- Simpozij: Reformacije i revolucije - Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, Hrvatska, 14.–16. 12. 2017. Tema „Je li moguća revolucija bez religijske reformacije?“.
- 2018.
- Međunarodni naučni skup X Crnogorski medijski dijalozi, Mediji i manjine – standardi i praksa (kulturološki aspekti), Ulcinj, Crna Gora, 25.–27. 05. 2018. Tema „Što je nacionalna manjina?“.
- „Suvremeni izazovi u svijetlu Sufijskog nauka“ «CID BH» « Centar za istraživanje i unaprjeđenje duhovne i kulturne baštine u Bosni i Hercegovini » Stolac, 23. 06. 2018. Tema „Sree i SADizam“.
- Međunarodni interdisciplinarni znanstveni simpozij Filozofija medija (2018.), Zagreb, “Tribina grada”, Kaptol 27, Hrvatska, 19.–21. 09. 2018. Tema „Muzika – umjetnost, simbol ili medij“.
- Međunarodni znanstveni skup Islam u evoluciji bošnjackog identiteta, Zagreb, 19. i 20. 10. 2018. Tema „Teorijske pretpostavke za kritičko propitivanje i razumijevanje fenomena nacionalnog“.

– NA SJEVERU S PAVLOM VUK-PAVLOVIĆEM, Sveučilište Sjever – Koprivnica, Trg dr. Žarka Dolinara 1, Hrvatska, 13. 11. 2018. Tema „Odgoj za odgovornost“.

– Europski kontekst istraživanja filozofije medija, Filozofija medija 2019., 17 – 21. 9. 2019.

Do sada je vodio tri znanstveno-istraživačka projekta:

1. Medijsko-estetički laboratorij Pavao Vuk-Pavlović: Projekt izrade skice elaborata, koordiniranja znanstvenih institucija i znanstvenika iz Hrvatske i svijeta, te izrade pripremnih tekstova za utemeljenje laboratorija.
2. Medijska, etička i estetička dimenzija audio/vizualnih monada u edukacijskom procesu
3. Govor mržnje u hrvatskim medijima

Od 2021. godine član Matičnog odbora nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj RH (za polje filozofije i teologije)

Prof. dr Savo Laušević

Biografija

Dr Savo Laušević je rođen 6. maja 1953. godine u Žabljaku, ispod Durmitora. Gimnaziju je završio 1971. u Pljevljima, a Filozofski fakultet 1975. u Sarajevu. Na istom fakultetu je 1982. okončao postdiplomske studije iz oblasti savremene filozofije odbranivši magistarski rad na temu "Geneza Lukačeve filozofije". Na Filozofskom fakultetu u Beogradu odbranio je 1990. doktorsku disertaciju na temu "Kritika i revolucija u Marksovom mišljenju".

Radnu djelatnost Laušević je započeo 1975. kao gimnazijski profesor filozofije u Konjicu, a od 1979. nastavio na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore gdje i sada radi u svojstvu redovnog profesora za oblasti savremene filozofije i estetike.

Predaje: na osnovnim akademskim studijama savremenu filozofiju, uvod u filozofiju, fenomenologiju, filozofsku hermeneutiku, filozofiju politike i estetiku kao i na magistarskim i doktorskim studijama Filozofskog fakulteta u Nikšiću i Muzičke akademije u Cetinju.

Pored Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, u svojstvu gostujućeg profesora, predavao je na Univerzitetu u Kosovskoj Mitrovici, a sada na Univerzitetu u Istočnom Sarajevu.

U dosadašnjoj univerzitetskoj djelatnosti Laušević je obavljao i obavlja značajne naučne i stručne funkcije. Član je Senata Univerziteta Crne Gore, član Komisije za izdavačku djelatnost Univerziteta i Urednik izdanja za oblast humanističkih nauka. Obavljao je funkciju šefa Odsjeka za filozofiju, a sada je rukovodilac Studijskog programa za filozofiju na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore i član Odbora za doktorske studije na Filozofskom fakultetu.

Od 1986. do 1992. uspješno je rukovodio radom Društva filozofa Crne Gore. U periodu 1986-1988. bio je predsjednik Saveza filozofskih društava Jugoslavije. U tom svojstvu je organizovao Prvi kongres filozofa Jugoslavije u maju 1988. u Herceg-Novom. Član je Odbora za filozofiju CANU, član je Upravnog odbora Srpskog filozofskog društva u Beogradu.

Već 1989. godine Laušević sa kolegama iz Beograda, Sarajeva, Zagreba i Nikšića pokreće međunarodnu školu za filozofiju i društvenu teoriju "Budvanski dijalozi". Biran je za predsjednika Izvršnog odbora ove institucije.

Laušević je dugogodišnji član redakcije uglednog časopisa za filozofiju "Luča", a bio je i član redakcije Godišnjaka Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Saradnik je više jugoslovenskih naučnih i

stručnih časopisa. Učestvovao je na više međunarodnih i domaćih filozofskih konferencija, naučnih skupova i seminara sa zapaženim priložima.

Naučno-istraživački rad kolege Lauševića karakteriše tematska raznovrsnost, kao i naglašeno interesovanje za estetičke i savremene filozofske probleme. Dosada je objavio tri knjige iz filozofije, Udžbenik filozofije za gimnazije, Priručnik za nastavu filozofije i preko šesdeset naučnih radova. U pripremi za štampu su: studija iz filozofije politike i studija iz filozofije obrazovanja. Radovi su mu prevedeni na engleski jezik.

Bibliografija :

Monografske publikacije:

Filozofski pojam kritike, Unireks, Nikšić 1995. (292 str.)
101.3; ISBN 86-427-0463-2

Jezik, ličnost , odgovornost, Oktoih, Podgorica 1999. (210 str.)
111.852+800.1+17: ISBN 86 7659-156-3

Mišljenje, svjedočenje, I. K. Z. Stojanovića, S. Karlovci, N.Sad 2001, (214 str.)
ISBN 159.955

Udžbenici i priručnici

Filozofija, udžbenik za gimnazije, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2009. (U koautorstvu sa Višnjom Kosović), drugo izdanje 2010.
37.016:1(075.3) ISBN 978-86-303-1402-5; COBISS-ID 14312720

Filozofija, priručnik za nastavnike filozofije u gimnazijama, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2009. (U koautorstvu sa Višnjom Kosović). drugo izdanje 2010.
371.3:(035); (ISBN 978-86-303-1403-2 COBISS-ID 14313232

Radovi u naučnoj i stručnoj periodici:

"History and Deus absconditus», Relations: Serbian Literary Quarterly, 2-3/1994. Beograd. (155-164) YU ISSN 0353-0256

"Tragom filozofske hermeneutike", Književna kritika (Beograd) 4/1979. 8. " (str. 47-60) YU ISSN 0350-4123

"Svijet i jezička igra", Književna kritika (Beograd) 4/1980. (str. 87-91)
YU ISSN 0350-4123

- "Sinteza i pokušaj izvođenja marksistike estetike", Književna kritika (Beograd) 1/1981.
- "Šta jeste intelektualac", Praksa (Titograd) 4/1983.
- "Dijalog savremenosti – razmeđa savremene filozofije", Vaspitanje i obrazovanje, Titograd, 2/1983.
- "Vrijeme i bivstvovanje: Prilog Ničeovoj interpretaciji vremena", Ovdje, Titograd, mart 1984.
- "Istorijski materijalizam kao istorijski idealizam", Praksa, Titograd, 1/1984.
- "Pojam utopije u mišljenju Ernesta Bloha", Luča, Nikšić, 1/1984.
- "Ideološke prepreke samosvijesti", Marksistička misao, Beograd, 4/1985.
- "Geneza ranih estetičkih pogleda Đerđa Lukača", Zbornik radova Nastavničkog fakulteta, Nikšić, 7-8/1984.
- "Metamorfoza zarobljenog uma", Ovdje, Titograd, jul-avgust /1986.
- "O dva puta transcendentalne filozofije", Zbornik radova Nastavničkog fakulteta (Nikšić) 9/1986.
- "Moć i nemoć društvenih nauka", Ideje, (Beograd) 4/1987.(str.66-75)
YU ISBN 86-7159-063-x
- "Ka kritičko-djelatnom razumijevanju dijalektike", Luča, Nikšić, 1-2/1989.
- "Poetsko i filozofsko u modernom svijetu", Luča, Nikšić, 1-2/1986.
- "Izvori represije", Ovdje, Titograd, maj, 1989.
- "Promjene u političkoj retorici Istoka i stvarne promjene", Luča, Nikšić, 1/1992.
- "Nacionalno, demokratizacija i rat", Luča, Nikšić, 2/1992.
- "Postmoderni osamostaljivanje unutrašnjeg iskustva", Luča, Nikšić, 1/1994.
- „Ideja istorije i skriveni bog“, Istorijski zapisi, Istorijski institut Crne Gore, Podgorica, br. 3,4/1994. (str. 61-69) YU ISSN 0021-2652
- "Matija Bećković ili pjesničko slušanje jezika", Zbornik: "Poetika Matije Bećkovića", Nikšić - Filozofski fakultet, Podgorica - Oktob, 1995.(str.137-149) 82.0/.091 ISBN naučni skupovi Evropa - identitet koji se traži, Zbornik: "Kako misliti budućnost Evrope". Filozofsko društvo Srbije, Sremski Karlovci – Krovovi, 1995 (str.67-75) 1(497.11) (063)(082)
ISBN 86-7801-038-2
- "Filosofija i odgovornost", Zbornik radova sa naučnog skupa "Filosofija kao dijagnoza vremena", SFD, Krovovi, Sremski Karlovci, 1996.(str.77-83) UDK 1(082)
- "Estetski i lični karakter zla", Zbornik kruševačke filozofsko-književne škole, treća knjiga, Bagdala, Kruševac, 1996. (str.172-183) 111.84(082) ISBN 86-7087-169-6
- "Rat osnovni fenomen i metafora ljudskog iskustva", Jagnje Božije i zvijer iz bezdana (zbornik), Svetigora, Cetinje, 1996. (239-247) 335.01(082)
- "Tragičnost i odgovornost", Tragično i apsurdno u našem vremenu (zbornik FDS), - FDS, Krovovi, Sremski Karlovci, 1997.(str. 68-79) 1(497.11) (063) (082)

- „Javno mnjenje i religija“, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 4/1997.(str. 20-24)
YU ISSN 0350-1094
- "Humanizam: briga za ljudsku bit". Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 2-3/1997. (str. 17-25 YU ISSN 0350-1094
- "Jezik, zajednica, odgovornost", Srpski jezik, Filološki fakultet Beograd, Filozofski fakultet Nikšić, br. 1-2/1998. (str.597-611) UDK 801
- "Bivstvovanje i borba", Bagdala, Kruševac, januar-februar 1999. (str. 113-122)
9. 355.426.01(082) ISBN 86-7087-201-3
- "Odnos individue i ličnosti", Mogućnost autonomije u savremenom svijetu (zbornik SFD), Beograd, 1999.(str. 57-67) YU ISSN 1450-8435 UDK 1
- "Eshatološka dimenzija odgovornosti", Svetost i odgovornost, zbornik, Svetigora, Cetinje, 2000. (str. 89-101) 211 (082)
- „Transpolitičko polje globalnog vladanja“, Srpska slobodarska misao, Časopis za filosofiju, društvenu nauku i političku kritiku, Beograd, br. 5/ 2000. (str.133-142)
YU ISSN 1450-8753, UDK 1-3
- "Postajanje svijeta tehničkim". Politika i tehnika, zbornik SFD, Beograd, 2000. (str. 17-29)
YU ISSN 1450-8435
- “Sloboda i žrtvovanje”, Sloboda i jednakost (zbornik radovaUSFJ). Beograd, 2000. (str.22-30) YU ISSN 1450-8435
- "Filosofsko problematizovanje pitanja o kraju", Filosofija na razmeđu milenijuma (zbornik SFD), Krovovi, Sremski Karlovci, 2001. (str. 100-107)
- "Kolijevka nezaborava", Refleksija o romanu Žarka Komanina «Kolijevka», Riječ,časopis zanauku o jeziku i književnosti, (Nikšić) br. 1-2/ 2000. (str. 131-135)
YU 0354-6039
- "Kultura i nasilje u modernom i postmodernom ključu", Sociološki aspekti progresa i kulture (zbornik), Jasen, Institut za filosofiju i sociologiju Filosofskog fakulteta, Nikšić, 2001.(str. 24-33)
- "Govor i retorika", Iskustva- časopis za filozofiju i društvene nauke, br. 9, 10/ 2001. NIGKP KALEKOM, Beograd (str. 99-115) UDK 1/3 ISSN 86-7482-003

- „Ličnost, vrijeme, priča“, Ličnost, zbornik radova, Filozofski fakultet - Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski -Cetinje, 2001. (str.87-97) UDK 211(082)
- "Hristova žrtva i moderna civilizacija", Zbornik radova Hristovo raspeće i žrtva, Filozofski fakultet - Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski -Cetinje, 2002. (str.58-63)
- "Drugi unutar krivice i pokajanja", Zbornik radova Krivica i pokajanje, Filozofski fakultet - Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski -Cetinje, 2002. (str.105-112)
- „Bivstvovanje i odgovornost“. Filozofija i društvo, br. XXI, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd, 2002. (str.87-97); YU ISSN 0353-5738; UDK: 111.1:172:17.025
- „Unutar zagonetki jezika, Iskustva- časopis za filozofiju i društvene nauke, NIGKP KALEKOM, Beograd br. 11, 12 / 2002. (str. 59-73) UDK 81'22 UDK 1/3 ISSN 1450-7293
- „Ideologija i umjetničko stvaranje“, Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, br. 3/2002. (str.222-224) YU ISSN 0350-1094
- »Vrijeme i istorija«, Vrijeme i progres, Zbornik radova sa naučnog skupa, CANU, 2003. (291-299 str.) ISBN 86-7215-141-0 ; COBISS. CG-ID 5806096
- „Isihastički energizam-moguća savremena paradigma“, Niš i Vizantija, zbornik sa međ. naučnog skupa, NIš, 2004, (str.29-34) 930.85(495.02:4)(082) ISBN 86-7455-617-5 COBISS. SR-ID 114706956
- „Govor i činjenje“, Jezik i stvarnost, Zbornik radova, Filozofski fakultet-Nikšić, Bogoslovija Sv. Petar Cetinjski - Cetinje, 2004. (str.24-42) UDK 81: 1(082) 82:01(082) 81:1(82) COBISS CG-ID 7427088
- „Ljubavlju protiv smrti-smrt kao tema religije i filozofije“, Ljetopis matice srpske, Novi Sad, knj.477, mart, 2006. UDK 82(05) YU ISSN 0025-5939
- „Криза идеје универзитета“, Зборник са научног скупа: *125 год. образовања у БиХ*, Филозофски фак. Пале, 2007.(201-213); ISBN 978-99938-47-31-1; COBISS. BH -ID 680472
- „Umjetnost apokalipsis ljepote“ (Lazarevićevo razumijevanje umjetnosti), Zbornik radova: Književno-naučni, estetički i kulturološki doprinosi Branka Lazarevića, Prosvjeta, Herceg Novi, 2007. (99-108). ISBN 978-86-489-0612-0; COBISS.SR-ID 224769799

- »Nikola Milošević: Kritika epistemološkog apsolutizma«, Duh i razumijevanje, Nikoli Miloševiću u spomen, zbornik radova, Filološki fakultet, Beograd, 2008. (str.199-217) ISBN 978-86-86419-04-8; COBIS.SR-ID 145804812
- «Expertus i obrazovanje: znanje bez lica», Etička dimenzija obrazovanja, Zbornik sa međunarodnog naučnog skupa **Etical dimension of Education**, Jagodina, 2008. (str.22-30)37.01:17(082) ISBN 978-86-7604-052-0 : COBIS. SR-ID 152450060
- »Mediji i identitet«, Obrazovanje i mediji, Zbornik sa naučnog skupa CANU, Podgorica, 2008.(str. 105-117) ISBN 978-86-7215-210-4; COBISS. CG-ID 13093904
- „Рат у решетки књижевности“, Nauka i nastava na univerzitetu, zbornik sa naučnog skupa, Filozofski fakultet, Pale, 2009. (str.331-341) ISBN 978-99938-47-17-5; COBISS. BH –ID 1050392
- »Filosofija i bogoslovlje: saznanje i spasenje u mišljenju Vladimira Solovjova«, Filozofska misao V.S. Solovjova (zbornik), CANU, Podgorica, 2009. (109-123) 14:929 Solovjov V. S. ISBN 978-86-7215-219-7 COBISS. CG-ID 13851664
- „Ekonomizacija znanja i obrazovanja: put u neobrazovanost?“, Sociološka luča, br 1, 2010.
- „Znanje i politika u performansama poretka“, zbornik radova sa naučnog skupa: Nauka i politika, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet, Pale, 2011, (str.119-131).ISBN 978-99938-47-31-1; COBISS. BH ID 1991960
- „Nauka i etika“, Interdisciplinarnost i jedinstvo nauke, zbornik sa naučnog skupa, Filozofski fakultet, Pale, 2010. ISBN 978-99938-47-14-4; COBISS. BH –ID 680472
- „Nestajanje političkog, međunarodni tematski zbornik. knjiga 4., Univerzitet u Prištini, Filozofski fakultet, Kosovska Mitrovica, 2010. (str. 441-453) ISBN 978-86-80273-53-2; COBIS. SR-ID 180549132
- „Nauka, agens krize modernog čovjeka“, Nauka i tradicija, zbornik sa naučnog skupa, 07, tom 2/1, Filozofski fakultet, Pale, 2013. ISBN 978-99938-47-14-2; COBISS. BH –ID 3643160
- „Tajna duhovnosti i njeno poetsko filozofsko svjedočenje(Poetskofilozofsko opitovanje u Luči mikrokozma)“, Luča, br 1/2, 2013.

„Demokratija i predaja”, Sabornost i demokratija, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, Udruženje Srpsko-Ruski most, Banja Luka, 2013.

ISBN 978-99955-731-1-9; COBISS. RS –ID 4336152

„Obrazovanje u društvima kontrole”, Luča, br. 1 /2014.

„Moderna konstelacija: globalizacija rata i mira“ Srpsko-Ruski Most,

Međunarodni Naučni skup: Pouke minulog vijeka

Istočno Sarajevo, Jahorina, 27. i 28. jun 2014. /u štampi/

“Филозофски ауторитет у хоризонту питања о стварности” Nauka i stvarnost, zbornik sa naučnog skupa, Filozofski fakultet, Pale, 2016. (u štampi)

„Univerzitet: suočavanje i otpor prema moći“, Zbornik radova: Ideja filozofskog fakulteta i savremeni univerzitet, Filozofski fakultet Pale, 2018. ISSN CO-BIS.BH-ID

“Politika i njena istina”, Zbornik radova: Ljubomir Tadić, otpori dogmatskom mišljenju, Podgorica, 2018.

Kritika i politika, Zbornik radova: Nauka i stvarnost, Filozofski fakultet, Pale, 2018. (u štampi)

Sveučilište Sjever

Senat

SVEUČILIŠTE
SJEVER

KLASA: 602-04/19-02/02
UR.BROJ: 2137-0336-09-19-11
Koprivnica, 24. siječnja 2019.

Na temelju čl. 59. i 95. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju te čl. 46. Statuta Sveučilišta Sjever, u postupku izbora dr.sc. Sejada Alića u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto u području humanističkih znanosti, polje filozofija, Senat Sveučilišta Sjever na IV. sjednici u akademskoj godini 2018./2019., održanoj 24. siječnja 2019. godine donio je sljedeću

ODLUKU

I.

Izabire se dr.sc. **Sejad Alić** u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto u području humanističkih znanosti, polje filozofija.

U znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto, dr.sc. **Sejad Alić** bira se na vrijeme od 5 godina.

Obrazloženje

Na natječaj za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto u području humanističkih znanosti, polje filozofija koji je objavljen u NN br. 92 od 18. listopada 2018. godine, dnevnom listu i na službenim web stranicama Sveučilišta javio se dr.sc. **Sejad Alić**.

Temeljem izvješća Stručnog povjerenstva za davanje mišljenja o ispunjavanju uvjeta pristupnika u sastavu: 1. Prof.dr.sc. Lino Veljak, red.prof. u trajnom zvanju, područje humanističkih znanosti, polje filozofija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik; 2. Prof.dr.sc. Nenad Smokrović, red.prof. u trajnom zvanju, područje humanističkih znanosti, polje filozofija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, član; 3. Prof.dr.sc. Ivan Koprek, red.prof. u trajnom zvanju, područje humanističkih znanosti, polje filozofija, Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, član, dr.sc. **Sejad Alić** ispunjava sve zakonski propisane uvjete te uvjete Rektorskog zbora za izbor u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto u humanističkom području znanosti, polje filozofija.

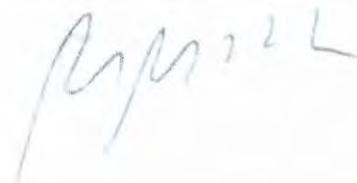
Vijeće humanističkog područja znanosti je dana 23. siječnja 2019. godine donijelo Odluku o prihvaćanju izvješća gore navedenog stručnog povjerenstva (Klasa: 602-04/19-09/6/1, Ur.broj: 2137-0336-37-19-3) te utvrdilo da dr.sc. Sejad Alić ispunjava sve zakonski propisane uvjete te uvjete Rektorskog zbora za izbor u znanstveno-nastavno zvanje redoviti profesor i odgovarajuće radno mjesto u području humanističkih znanosti, polje filozofija.

Sukladno navedenom, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

II

Ova Odluka stupa na snagu s danom donošenja.

Za Sveučilište
Prof.dr.sc. Marin Milković, rektor

Dostaviti:

1. Dr.sc. Sejad Alić,
2. Pismohrana, ovdje.

REPUBLIKA HRVATSKA
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

Na temelju članka 21. i 84. Statuta Sveučilišta u Zagrebu,
sukladno članku 93. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju,
na prijedlog Povjerenstva za utvrđivanje kriterija i potvrdu izbora u zvanje,

Senat Sveučilišta u Zagrebu potvrđuje da je

prof. dr. sc.
LINO VELJAK

redoviti profesor
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

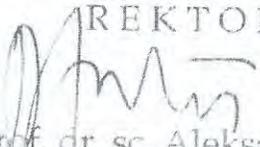
izabran

u trajno znanstveno-nastavno zvanje

redovitoga profesora

u području humanističkih znanosti,
polje: filozofija - ontologija

Broj: 640-01/07-17/71
Zagreb, 11. rujna 2007.

REKTOR

Prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ

Цетински пут б.б.
П. факс 99
81000 ПОДГОРИЦА
ЈУГОСЛАВИЈА
ТЕЛЕФОНИ: (081) 268-427
268-428
Факс: (081) 242-301

UNIVERSITY OF MONTENEGRO

Cetinjski put b.b.
P.O. BOX 99
81000 PODGORICA
YUGOSLAVIA
Phone: (+381) 81 268-427
268-428
Fax: (+381) 81 242-301

Број: 01-532
Датум, 10.07.2002 г.

Ref: _____
Date, _____

Na osnovu člana 97. Zakona o Univerzitetu ("Sl.list RCG", br. 27/92 i 6/94) i člana 94. Statuta Univerziteta Crne Gore, Naučno-nastavno vijeće Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj, 09.07.2002. godine donijelo je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr SAVO LAUŠEVIĆ bira se u zvanje **redovnog profesora** Univerziteta Crne Gore za predmete: Estetika i Istorija filozofije IV (Savremena filozofija) na Filozofskom fakultetu u Nikšiću.

PRAVNA POUKA: Protiv ove odluke može se uložiti žalba Naučno-nastavnom vijeću Univerziteta Crne Gore u roku od 15 dana od dana prijema iste.

REKTOR,
M. Obradović
Prof. dr Predrag Obradović

ОБАВЈЕШТЕНЈЕ

Poštovanim čitaocima i korisnicima
oglasnog prostora dnevnog lista Pobjeda:

Praznični broj našeg lista izaći će **24. aprila 2022. godine.**
Šalter Službe oglasa primaće materijal zaključno sa 23. aprilom 2022.
Za naredni broj „Pobjede“, 26. aprila 2022. godine, šalteri Službe oglasa u Podgorici i Nikšiću biće otvoreni od 25. aprila 2022. godine.

Kontakt telefoni: 020-202-455,
020-202-456,
040-201-204

**ОГЛАСНО ОДЈЕЛЈЕНЈЕ
НОВА ПОБЈЕДА D.O.O.**

CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Na osnovu člana 14 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, broj 75/18) Agencija za zaštitu životne sredine

**ОБАВЈЕШТАВА
zainteresovanu javnost**

da je Nosiocu projekta „VIDASUS“ doo, Cetinje, donijeto Rješenje, broj: 03-UPI-554/8 od 12.04.2022.godine, kojim se utvrđuje da je potrebna izrada elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju-postavljanje privremenog ugostiteljskog objekta (013.1), ugostiteljske terase (013.2) privremenog objekta za sport i rekreaciju-Avanturistički park, na dijelu katastarskih parcela 5143/1, 5140/1 i 5147/1 KO Njeguši, Opština Cetinje predviđenih Programom objekata privremenog karaktera za područje NP »Lovćen« za period 2020 – 2024. godine.

U sprovedenom postupku odlučivanja o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu za predmetni projekat, utvrđeno je da će se izradom Elaborata procjene uticaja obezbijediti nedostajući neophodni podaci, detaljno utvrditi stanje kvaliteta segmenta životne sredine, predvidjeti negativni uticaji projekta na životnu sredinu, utvrditi odgovarajuće mjere zaštite životne sredine i definisati program praćenja uticaja na životnu sredinu u toku funkcionisanja projekta kao i u slučaju havarije.

Nosilac projekta „VIDASUS“ doo, Cetinje, može, shodno odredbama člana 15 Zakona, podnijeti Agenciji za zaštitu životne sredine zahtjev za određivanje obima i sadržaja Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu. Nosilac projekta, „VIDASUS“ doo, Cetinje, je dužan, shodno odredbama člana 17 Zakona, podnijeti Agenciji za zaštitu životne sredine zahtjev za davanje saglasnosti na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu u roku od dvije godine od dana prijema rješenja o potrebi procjene uticaja.

Upisivo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, u roku od 15 dana od dana objavljivanja u štampanom mediju ili na sajtu Agencije, a preko ovog organa.

**MONTENEGRO
Ministry of Health
Second Energy Efficiency Project - MEEP 2**

Invitation for Bids (IFB)

Date: April, 21, 2022.

Contract Identification No.: MNE-MEEP2-8870-ME-RFBN-W-22-1.1.4.
World Bank Loan/Credit No.: 8870-ME
(Repeated procedure)

The Government of Montenegro has received a loan in the amount of EUR 8 million from the International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) toward the cost of the Second Energy Efficiency Project-MEEP 2, and intends to apply part of the proceeds to payments for the Construction Works on General Hospital Nikšić, Health Center Mojkovac and Health center Danilovgrad.

The Ministry of Economy and Ministry of Health through the Technical Service Unit invites sealed bids for the civil construction works for implementation of measures to improve the ENERGY EFFICIENCY on existing health facilities situated in: Nikšić, Mojkovac and Danilovgrad. Works in GH Nikšić (main building) will include construction-craft works, while thermo-technical, electrical installation works, and construction-craft works will be done on two other objects HC Danilovgrad and HC Mojkovac. The projected term for realization is 120 days.

Prior to contract signing successful Bidder is obliged to provide necessary licenses for works performing, firm and staff (as defined in the bidding document) and in accordance with the Law on Spatial Planning and Construction of Structures (Official Gazette of Montenegro 64/17, 44/18, 63/18 from 28.09.2018).

Bidding will be conducted through the Request for Bids-National market approach, procedures as specified in the World Bank's Procurement Regulations for Investment Project Financing (IPF) Borrowers, issued in July 2016 revised November 2017 and August 2018, and is open to all eligible bidders as defined in the Procurement Regulations. In addition, please refer to paragraphs 3.14 setting forth the World Bank's policy on conflict of interest.

Interested eligible bidders may obtain further information from Technical Service Unit, Mr. Zoran Mijović, email: zoran.mijovic@mif.gov.me.

A complete set of bidding documents in English may be purchased by interested eligible bidders, and will be sent by email to interested bidders, upon the submission of a written application and proof of payment of a nonrefundable fee of 100,00EUR on the account 832-1181-19, to the email address below. * Please pay attention that e-banking for this payment, currently is not possible due to the technical reasons. Interested bidders may obtain further information at the same address.

Bids must be delivered to the address below on or before **May 31, 2022, 12:00h**. Electronic bidding will not be permitted. Late bids will be rejected. Bids will be publicly opened in the presence of the bidders' designated representatives and anyone who choose to attend at the address below **May 31, 2022, 12:05h**.

All bids must be accompanied by a Bid Security declaration.

The address referred to above is:
Ministry of Finance-Technical Service Unit
Zoran Mijović, Senior Procurement officer
Jovana Tomaševića 2 (Stara zgrada Vlade, kanc. 48.)
81000 Podgorica
Montenegro
Tel: +382 20 201 697
Fax: +382 20 201 698
Email address: zoran.mijovic@mif.gov.me

MALI OGLASI

NEKRETNINE

PRODAJE se plac 2200 m2
Jelenak opština Danilovgrad.
Tel 069/031-294
1

STROGI centar – poslovna
zgrada rezidencija 700m2 sa
8 parkinga, dvorištem, 4 ulaza/
izlaza, 2 nezavisna stepeništa,
pristup svim vozilima, itd. Pro-
dajem.
Tel.069/912-070
6

USLUGE

STRUČNO i savjesno radimo
skoro sve vrste građevinskih
radova, kao i popravka krovo-
va, dimnjaka i slično
Tel.069/926-382, 020/629-558
2

OTČEPLJENJE kanalizacija
el. sajmom. Dolazim odmah.
NON STOP. Sitne
vodoinstalatere opravke.
Pregled cijevi kamerom.
BEGOVIĆ
TEL.069/747-204,
069/424-150,
067/473-367
3

OTČEPLJENJE kanalizacija i
svih vodovodnih cijevi,
popravka i zamjena
instalacija. Non stop!
Begović
Tel. 067/579-709;
069/269-550
4

KOSIM placeve, bašte i dvori-
šta profesionalnim motornim
trimerom.
Dolazim odmah.
Povoljno Vučković.
069/991-999, 067/000-008
5

Odličan pijačak iz
Bečića, sa izvještajem
o laboratorijskom
ispitivanju, pogodan
za upotrebu u
građevini, zasipanje
plaža i oplemenjivanje
teritorije.

BESPLATNO!
Kontakt: 068-053-656

**РАДИО
БЕРАНЕ
FM STEREO
105,4 88,2**

nautilus
VODOINSTALATER
Kamera kanalizacije,
detektor kvara vode,
pročepljenje kanalizacije
električnom sajmom,
adaptacije kupatila,
sitne opravke.
069 012 256

Poslovni broj: L.br.1859/15
Javni Izvršitelj Maja Ajković iz Nikšića, Ul. Novice Cerovića bb, u pravnoj stvari izvršnog povjerenca PRVA BANKA CG osnovana 1901.godine AD Podgorica, Bul. Svetog Petra Cetinjskog br.141, protiv izvršnog dužnika Pešalj Dragoljuba iz Nikšića, Studenca bb, radi naplate novčanog potraživanja, vr.sp. 47,827,97 eura, na osnovu izvršne isprave –presude Osnovnog suda u Nikšiću pod P.br.1692/10 od 05.12.2011.godine, dana 19.04.2022.godine, u smislu člana 45 ZI-o-a, donio je odluku o

DOSTAVLJANJU JAVNIM OBJAVLJIVANJEM
Izvršnom dužniku Pešalj Dragoljubu iz Nikšića, Studenca bb, vrši se dostavljanje Zapisnika o XXVIII prodaji nepokretnosti L.br.1859/15 od 19.04.2022.god, Zaključka o XXIX prodaji nepokretnosti L.br.1859/15 od 19.04.2022.god, kao i Rješenja o utvrđivanju vrijednosti nepokretnosti L.br.1859/15 od 04.03.2022.godine. Izvršni dužnik Pešalj Dragoljub iz Nikšića se može obratiti javnom izvršitelju Maji Ajković na adresu Ul. Novice Cerovića bb u Nikšiću i to u roku od 5 dana od dana posljednjeg objavljivanja oglasa, radi podizanja Zapisnika o XXVIII prodaji nepokretnosti L.br.1859/15 od 19.04.2022.god, Zaključka o XXIX prodaji nepokretnosti L.br.1859/15 od 19.04.2022.god, kao i Rješenja o utvrđivanju vrijednosti nepokretnosti L.br.1859/15 od 04.03.2022.godine. Upozorava se izvršni dužnik Pešalj Dragoljub iz Nikšića da se ovakav način dostave smatra urednim i da će negativne posljedice koje mogu nastati ovakvim načinom dostavljanja snositi sama stranka, odnosno izvršni dužnik. Dostavljanje se smatra izvršenim nakon isteka roka od osam dana od dana isticanja pismena na oglasnoj tabli suda, ukoliko je prethodno izvršeno dostavljanje u dnevnom štampanom mediju. Nikšić, 19.04.2022.godine. JAVNI IZVRŠITELJ Maja Ajković

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
ОБАВЈЕШТЕНЈЕ

Mr Slađana Kavarić Mandić predala je doktorsku disertaciju pod nazivom „Filozofija Danka Grlića“. Komisija za ocjenu doktorske disertacije u sastavu:

1. Prof. dr Savo Laušević, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore
2. Prof. dr Sead Alić, redovni profesor Sveučilišta Sjever
3. Prof. dr Lino Veljak, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

napisala je izvještaj o ocjeni doktorske disertacije i dostavila ga Filozofskom fakultetu. Doktorska disertacija mr Slađane Kavarić Mandić i izvještaj Komisije o ocjeni doktorske disertacije stavljaју se na uvid javnosti 30 dana i nalaze se u Biblioteci Univerziteta Crne Gore i Biblioteci Filozofskog fakulteta. Nikšić, 21.04.2022.g.

**ОГЛАСНО
ОДЈЕЛЈЕНЈЕ
“ПОБЈЕДА”**

TELEFON ZA
INFORMACIJE
020-202-455,
020-202-456.

1111

Na osnovu člana 32 stav 1 tačka 14 Statuta Univerziteta Crne Gore, u vezi sa članom 41 Pravila doktorskih studija, Senat Univerziteta Crne Gore, u postupku razmatranja predloga Vijeća Filozofskog fakulteta i utvrđivanja ispunjenosti uslova iz Pravila doktorskih studija za ocjenu doktorske disertacije i dalji rad na disertaciji mr Slađane Kavarić Mandić, na predlog Odbora za doktorske studije, na sjednici održanoj 09.03.2022. godine, donio je sljedeću

ODLUKU

I

Utvrđuje se da su ispunjeni uslovi iz člana 38 Pravila doktorskih studija za ocjenu doktorske teze i dalji rad na disertaciji „Filozofija Danka Grlića“ kandidatkinje mr Slađane Kavarić Mandić.

II

Imenuje se Komisija za ocjenu navedene doktorske disertacije, u sastavu:

1. Dr Savo Laušević, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore
2. Dr Sead Alić, redovni profesor Sveučilišta Sjever
3. Dr Lino Veljak, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

III

Zadatak Komisije je da, u roku od 60 dana od dana dostavljanja odluke podnese Vijeću Filozofskog fakulteta i Senatu izvještaj o ocjeni navedene doktorske disertacije.

IV

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03-390/A

Podgorica, 09.03.2022. godine

PREDSJEDNIK SENATA

B. Božović
Prof. dr Vladimir Božović, rektor

Univerzitet Crne Gore
Centralna univerzitetska biblioteka
adresa / address_ Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone _00382 20 414 245
fax_ 00382 20 414 259
mail_ cub@ucg.me
web_ www.ucg.ac.me
Central University Library
University of Montenegro

Broj / Ref 01/G-16-153/1
Datum / Date 24.05.2022.

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

N/r referentkinji studentske službe

Gđa Marija Osmajić Milović

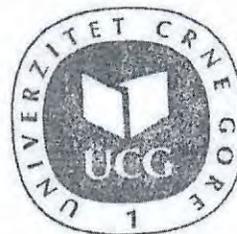
Poštovana gospođo Milović,

U prilogu ovog akta dostavljamo Vam doktorsku disertaciju mr **Slađane Kavarić Mandić** pod nazivom "**Filozofija Danka Grlića**" i Izvještaj o ocjeni doktorske disertacije koji su u skladu sa članom 42 stav 3 Pravila doktorskih studija dostavljeni **Centralnoj univerzitetskoj biblioteci** 21. 04. 2022. godine, na uvid i ocjenu javnosti.

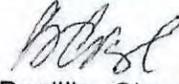
Na navedeni rad nije bilo primjedbi javnosti u predviđenom roku od 30 dana.

Molimo Vas da nam nakon odbrane dostavite konačnu verziju doktorske disertacije.

S poštovanjem,

DIREKTOR

mr Bosiljka Cicmil

Pripremila:

Milica Barac
Administrativna asistentkinja
Tel: 020 414 245
e-mail: cub@ucg.ac.me

Univerzitet Crne Gore

adresa / address_Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone_00382 20 414 255
fax_00382 20 414 230
mail_rektorat@ucg.ac.me
web_www.ucg.ac.me

University of Montenegro

Broj / Ref 012 - 390/2

Datum / Date 18.04.22

FILOZOFSKI FAKULTET
KOMISIJI ZA DOKTORSKE STUDIJE

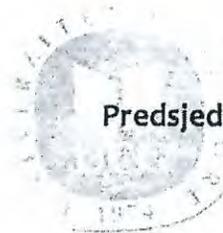
Predmet: Evaluacija doktorske disertacije doktoranda Slađane Kavarić Mandić „Filozofija Danka Grlića” korišćenjem softvera Ithenticate

Poštovani,

Saglasno članu 9 Odluke o korišćenju softvera za utvrđivanje plagijata na Univerzitetu Crne Gore, Odbor za doktorske studije izvršio je provjeru elektronske verzije doktorske disertacije doktoranda Slađane Kavarić Mandić „Filozofija Danka Grlića” dostavljene od strane Filozofskog fakulteta. Nakon izvršene provjere, ustanovljeno je da u pomenutoj elektronskoj verziji doktorske disertacije nema elemenata koji bi se mogli tumačiti kao plagijat, saglasno kriterijumima propisanim članom 8 Odluke. U skladu sa navedenim, postupak sticanja doktorske disertacije doktoranda Slađane Kavarić Mandić može da se nastavi u skladu sa Pravilima doktorskih studija.

Kao propratni dio ovog akta, putem mejla dostavljamo izvještaj o provjeri predmetne doktorske disertacije generisan od Ithenticate softvera.

Srdačan pozdrav,

Prof. dr Biljana Šćepanović, s.r.
Predsjednik Odbora za doktorske studije